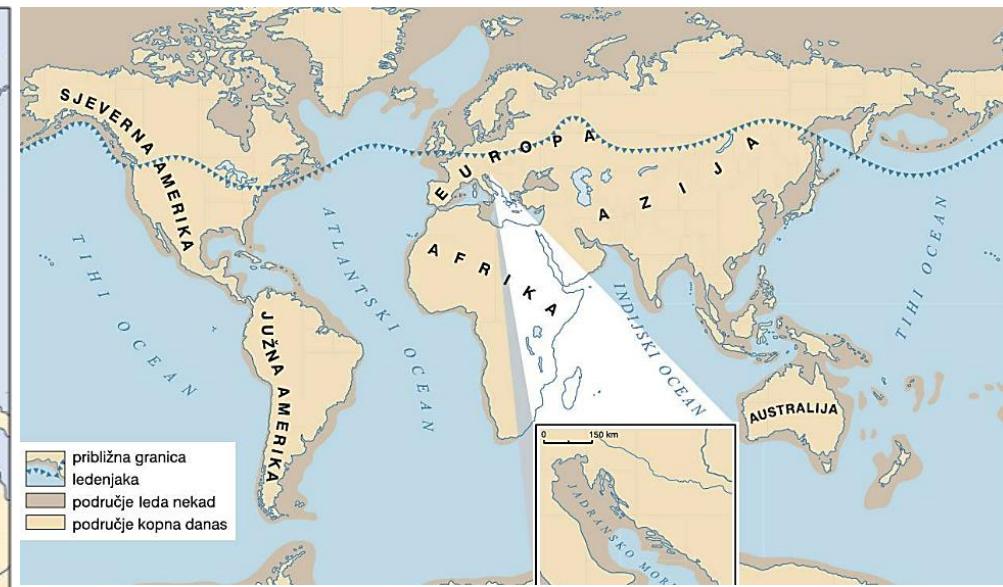
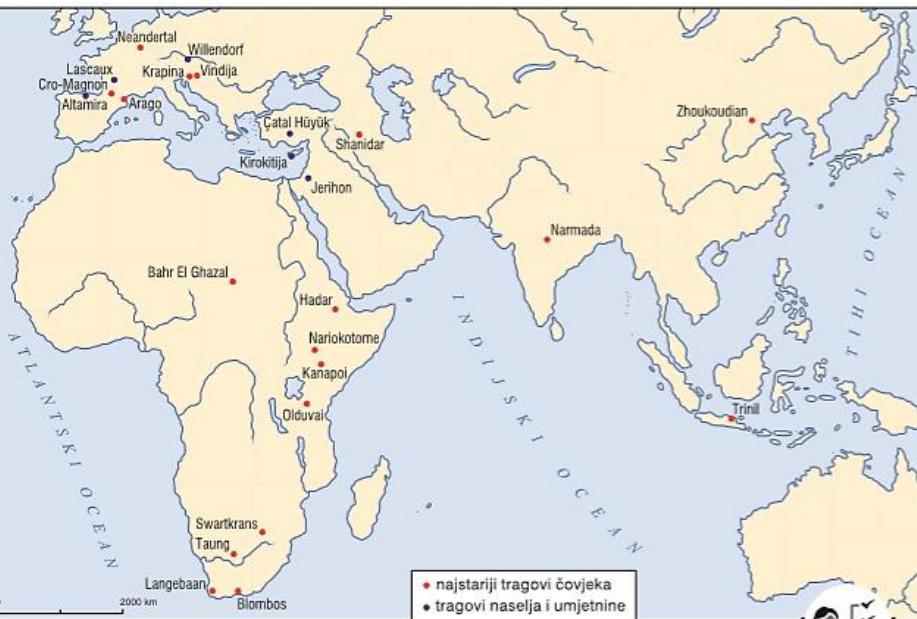

LJUDI, PROSTOR I OKOLIŠ

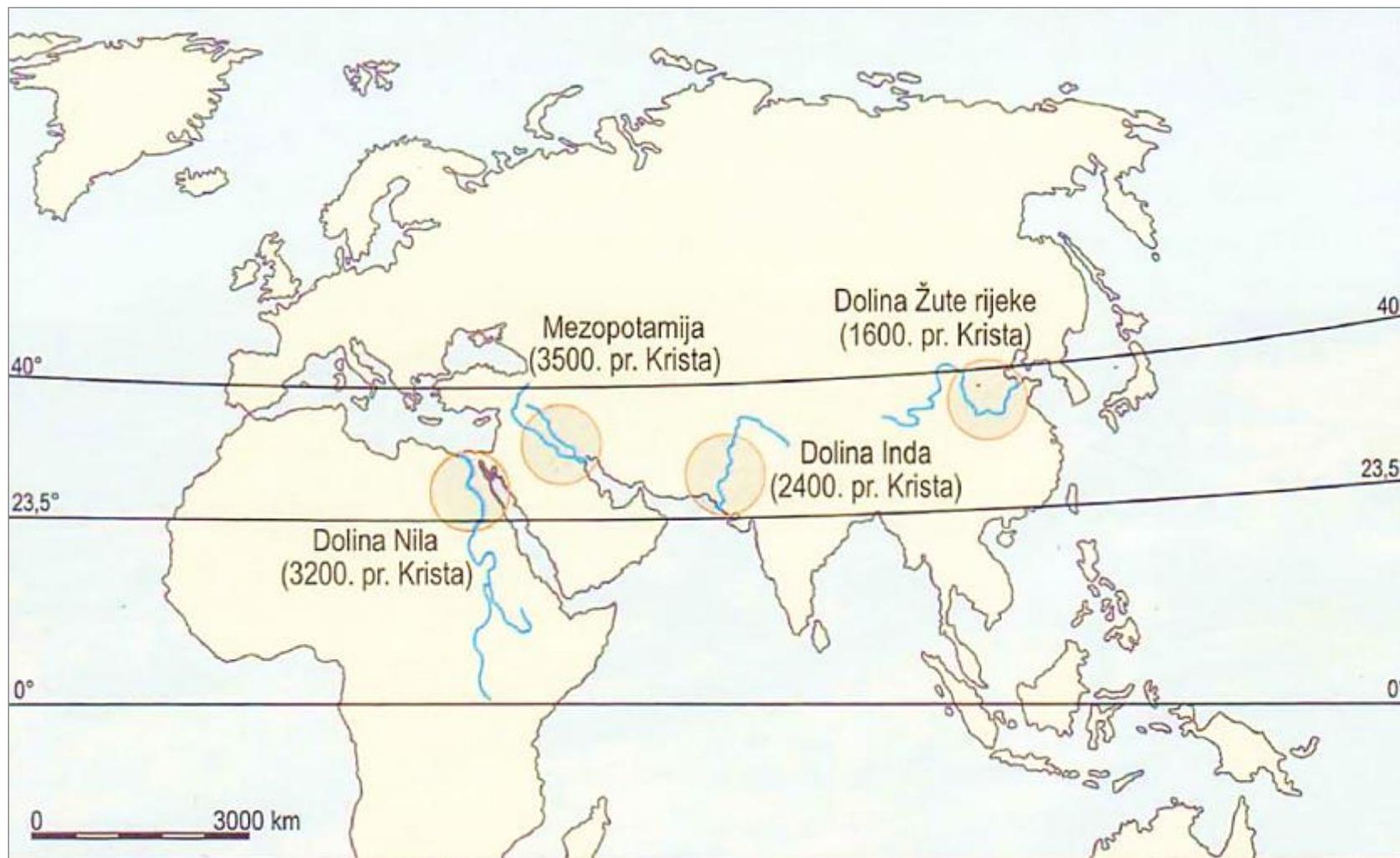
POČETCI NASELJENOSTI

- u početku ljudskog roda (*Homo sapiens*) ljudi su bili **lovci skupljači**
- Afrika – kolijevka čovječanstva
- prije 10 000 g – završilo posljednje ledeno doba – **javlja se poljoprivreda i pripitomljavanje životinja**
  - nastaju prvi gradovi – najstariji grad Jerihon (8 000 pr. Kr.)
  - prijelaz na sjedilački način života

PRVE CIVILIZACIJE

- oko 3500. pr. Kr. – nastaju prve civilizacije uz rijeke – **potamske civilizacije** (grč. *potamos* – rijeka)
  - razvoj gradova, nastanak pisma i državnog uređenja

NASTANAK PISMA

- prvo pismo bili su **piktogrami** (lat. *pictus* – slikan, naslikan) – slikovno pismo slično današnjim ikonama na računalima i mobitelima ili prometnim znakovima
- **klinasto pismo** – Mezopotamija
- **hijeroglifi** – stari Egipat
- **alfabet** – nastao na osnovi hijeroglifa – proširili su ga Grci i Rimljani

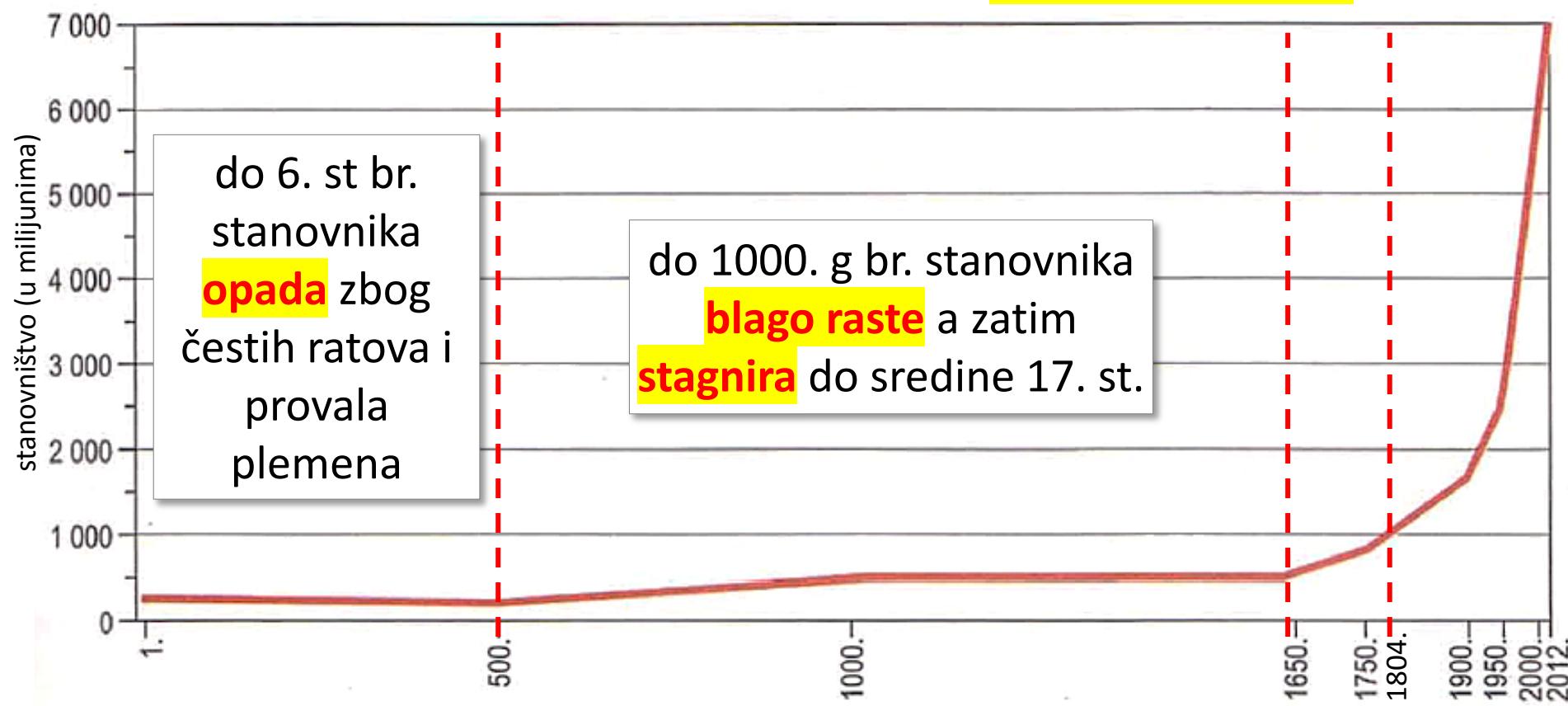
Piktogrami – 1510. – prikaz dolaska Španjolaca na otok Hispaniolu

Hijeroglifi

ŠIRENJE NASELJENOSTI

- od 5000. do 1000. pr. Kr (željezno doba) – oko 50 mil. st na Zemlji
- kroz **stari i srednji vijek** br. stanovnika **slabo raste i stagnira**
- od sredine 17. st nagli rast – od 500 mil. u 17. st do 1 mlrd. u 19. st
- **najveći rast nakon 2. svj. rata** – gospodarski, društveni, tehnološki i medicinski napredak čovječanstva – danas **oko 7,7 mlrd. st.**

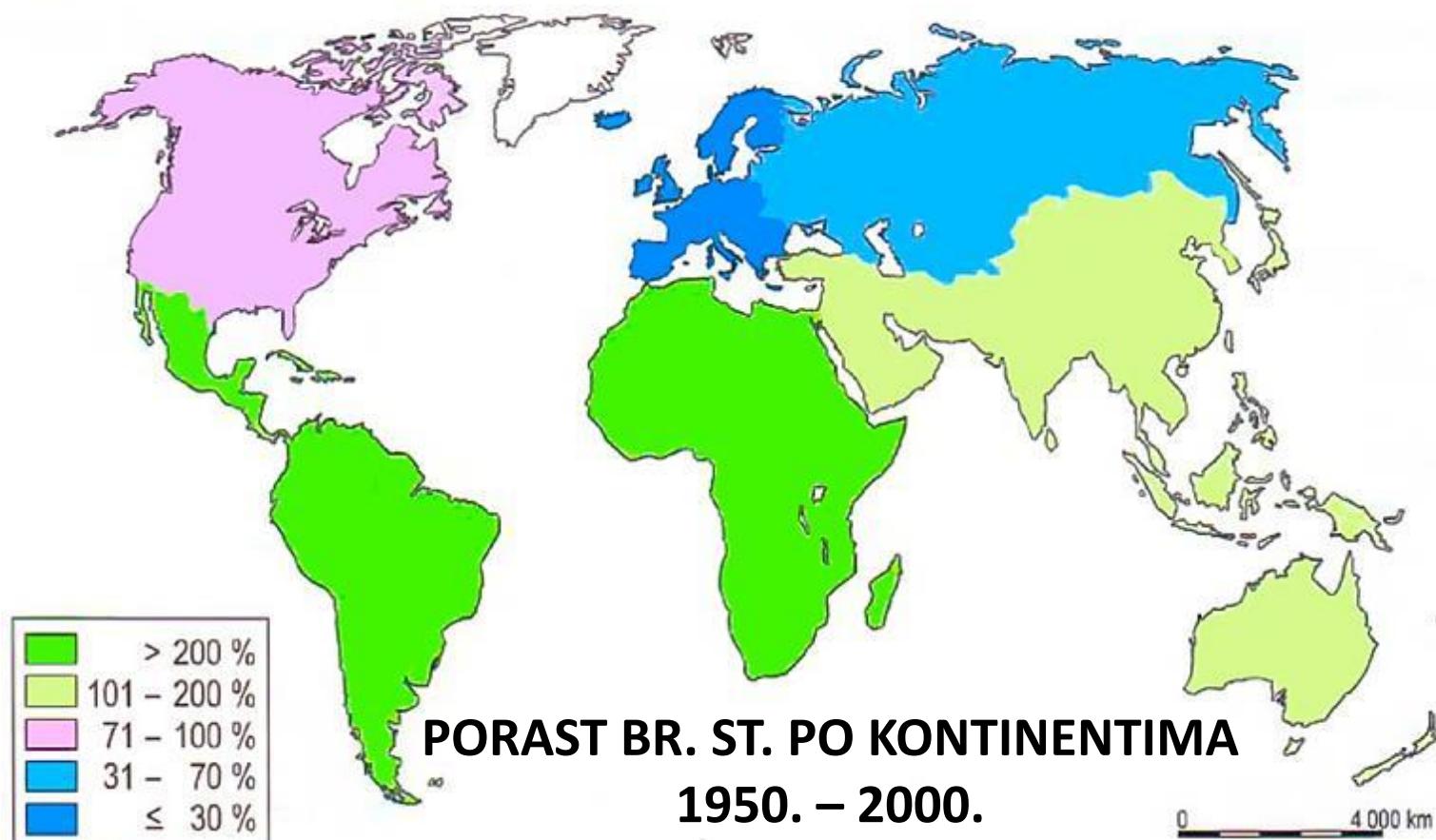
REGIONALNE RAZLIKE U NASELJENOSTI

- početkom 20. st najveći porast br. st. imale su Latinska Amerika, Australija i oceanija – doseljavanje Europljana
- druga polovica 20. st – smanjenje br. st. u Europi i Sj. Americi; porast br. st. u Aziji, Africi i Latinskoj Americi

PROMJENA BROJA STANOVNIKA (%)

KONTINENT	1900. – 1950.	1950. – 2000.
AFRIKA	46,5	289,5
ANGLOAMERIKA	104,9	76,5
LATINSKA AMERIKA	152,3	231,1
AZIJA	50,3	161,3
EUROPA	33,8	29,1
AUSTRALIJA I OCEANIJA	116,7	123,1
BIVŠI SSSR	38,5	66,7
SVIJET	53	144

REGIONALNE RAZLIKE U NASELJENOSTI

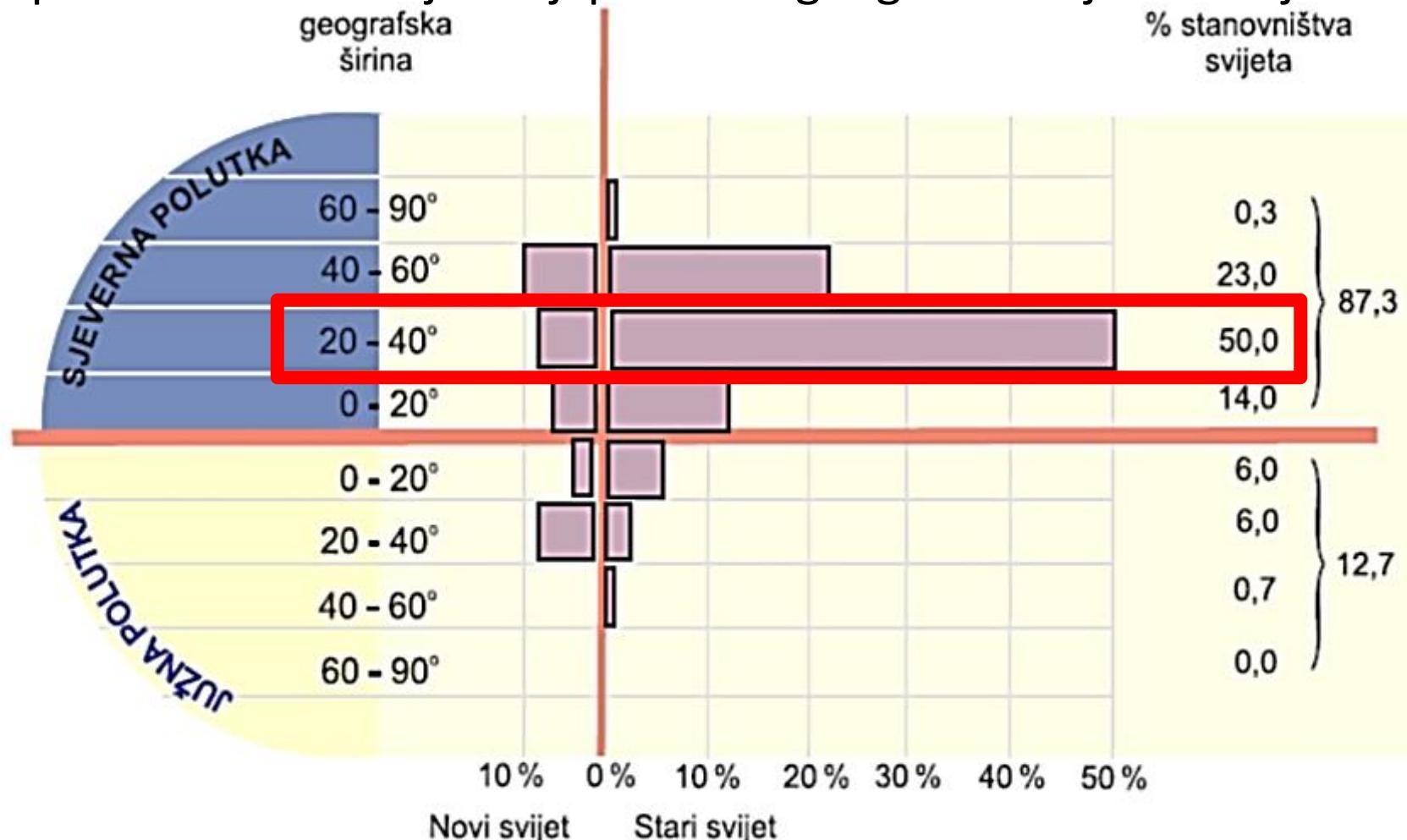

RAZMJEŠTAJ STANOVNIŠTVA

RAZMJEŠTAJ STANOVNIŠTVA

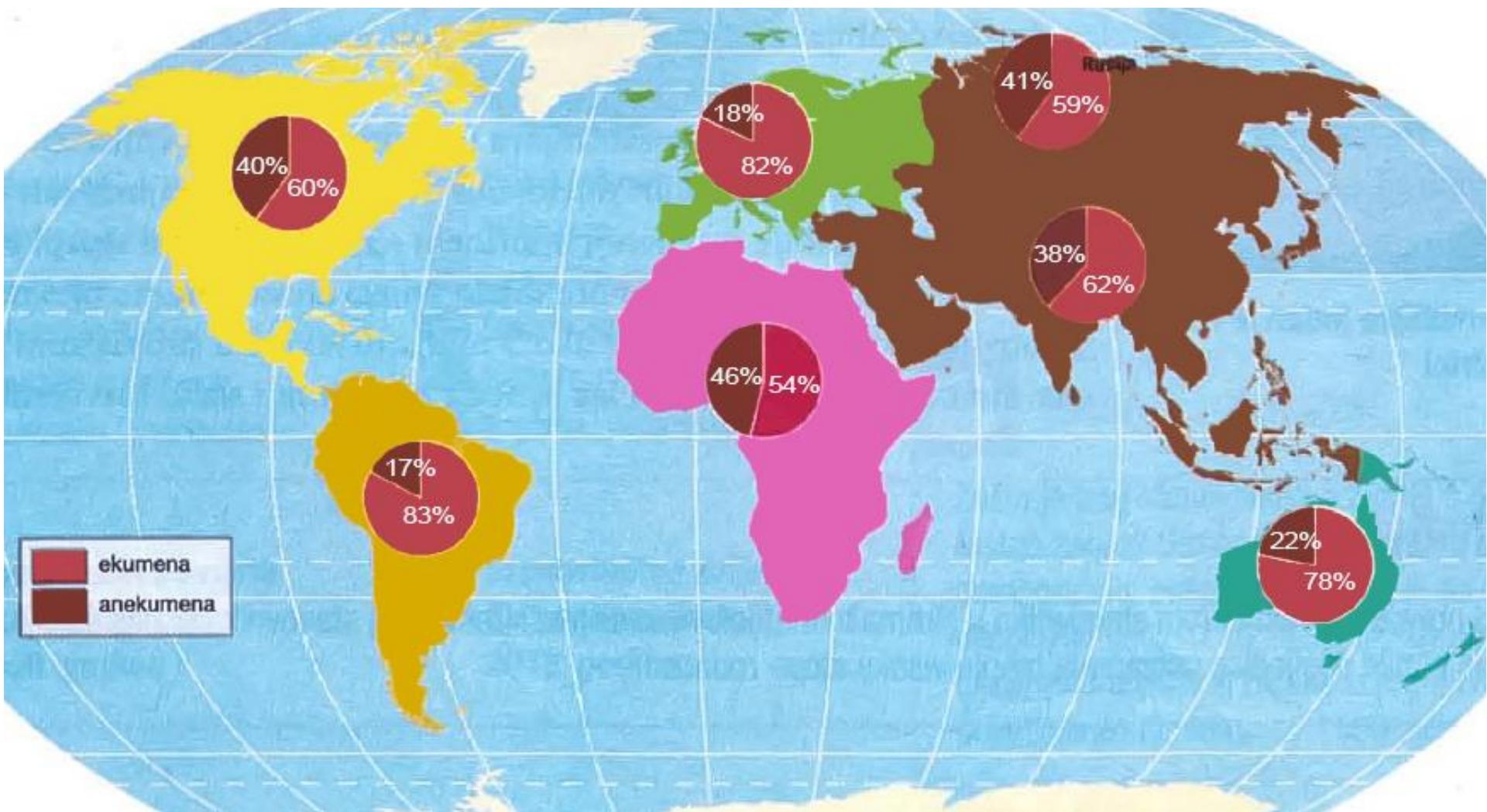
- velike regionalne razlike u gustoći naseljenosti i prostornom razmještaju stanovništva na Zemlji
- u prošlosti su bili najvažniji prirodno-geografski uvjeti naseljenosti

Razmještaj stanovništva svijeta prema geo. širinama, polutkama te Starom i Novom svijetu

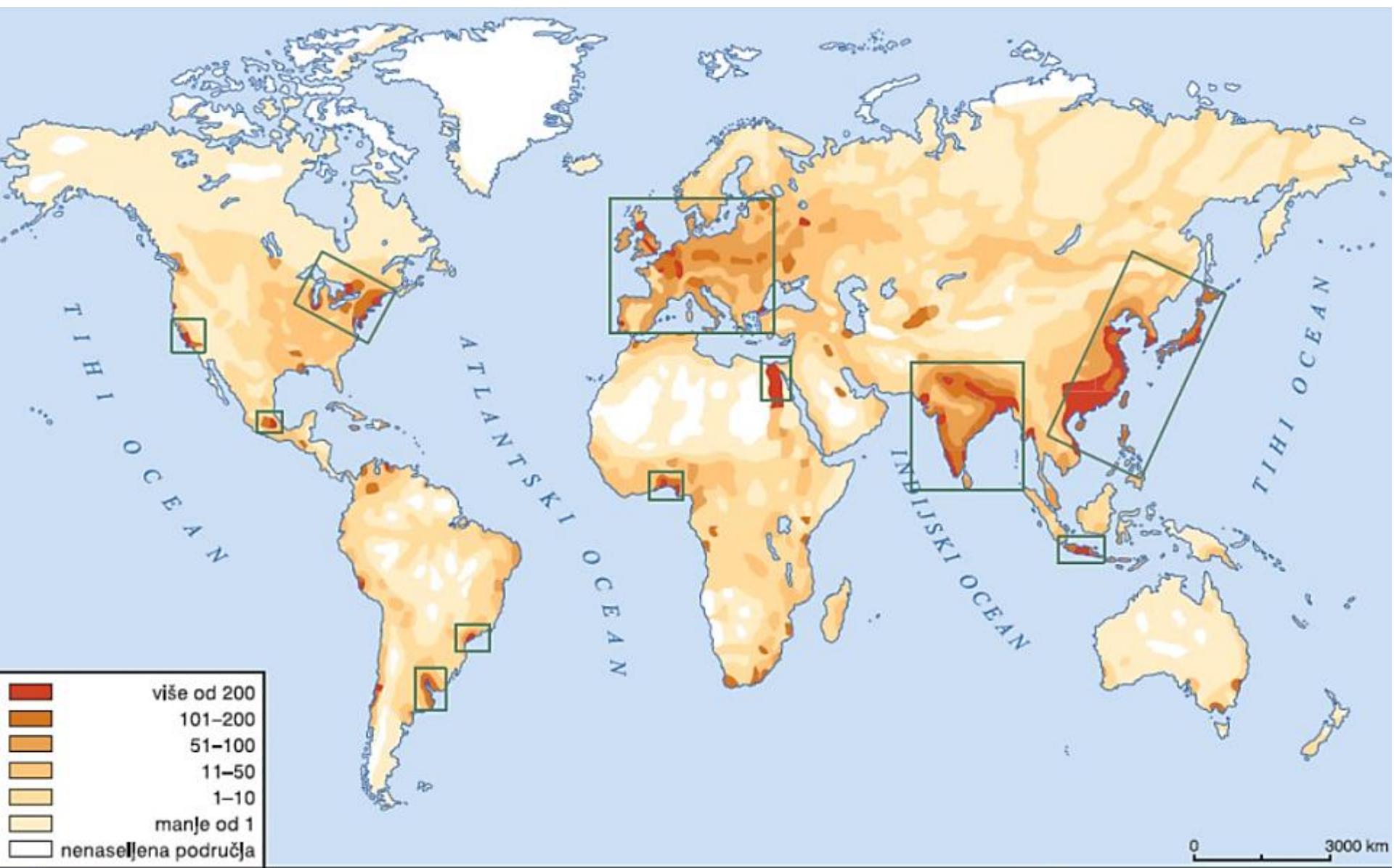
GUSTOĆA NASELJENOSTI

- gustoća naseljenosti – broj stanovnika koji živi na određenom prostoru – svjetski prosjek **13,8 st/km²**
- **aritmetička ili opća gustoća naseljenosti** – br. stanovnika na jedinici površine (najčešće na 1 km²)
- **posebne gustoće naseljenosti** – npr. fiziološka, poljoprivredna...
- **EKUMENA** – naseljeni dio Zemlje – prosjek naseljenosti 51,8 st/km²
- **ANEKUMENA** – nenaseljeni dio Zemlje – polarni krajevi, visoki planinski vrhovi i masivi, pustinje i prašume
- kategorije gustoće naseljenosti:
  1. **rijetko naseljena** područja – manje od 15 st/km² - 60% kopna
  2. **srednje naseljena** područja – oko 25% naseljenog kopna
  3. **gusto naseljena** područja – oko 5% naseljenog kopna
  4. **prenaseljena** područja – oko 8% naseljenog kopna – polovica svjetskog stanovništva

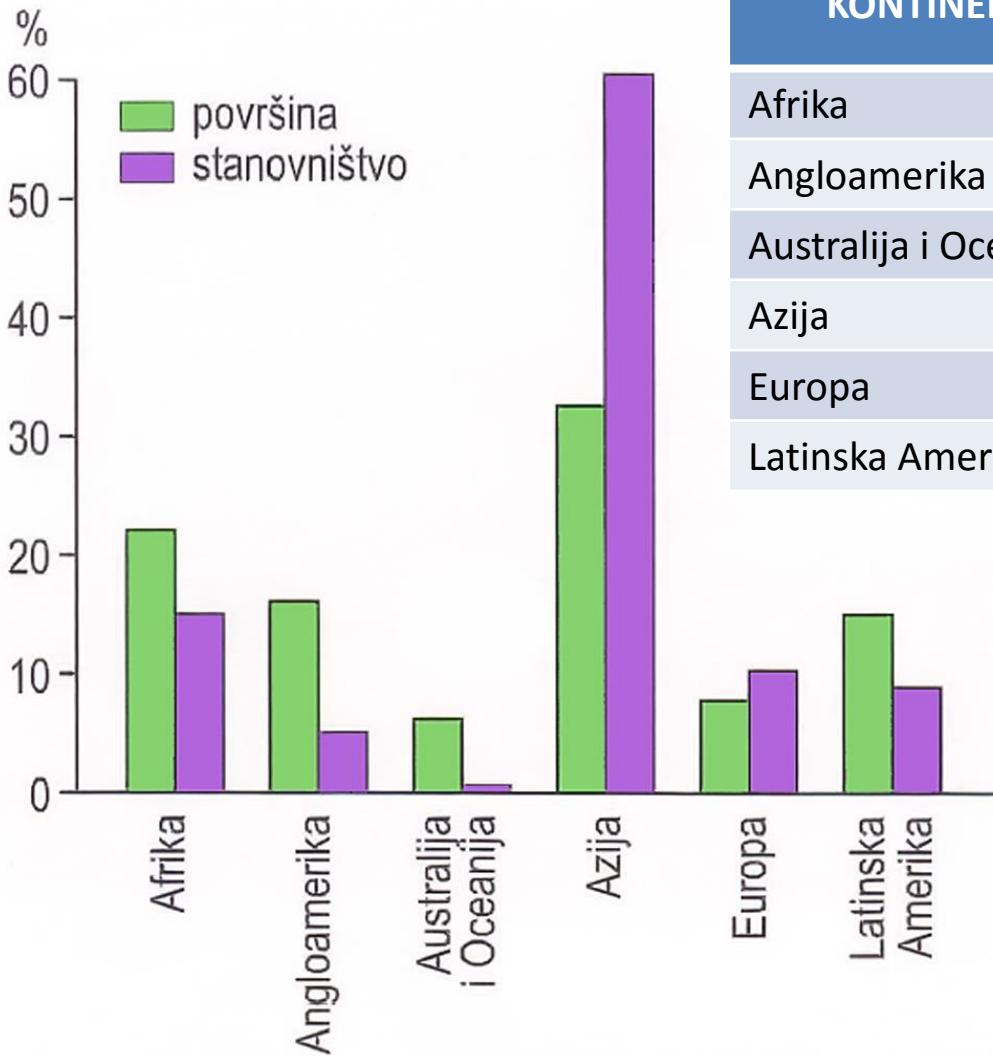

Gustoća naseljenosti

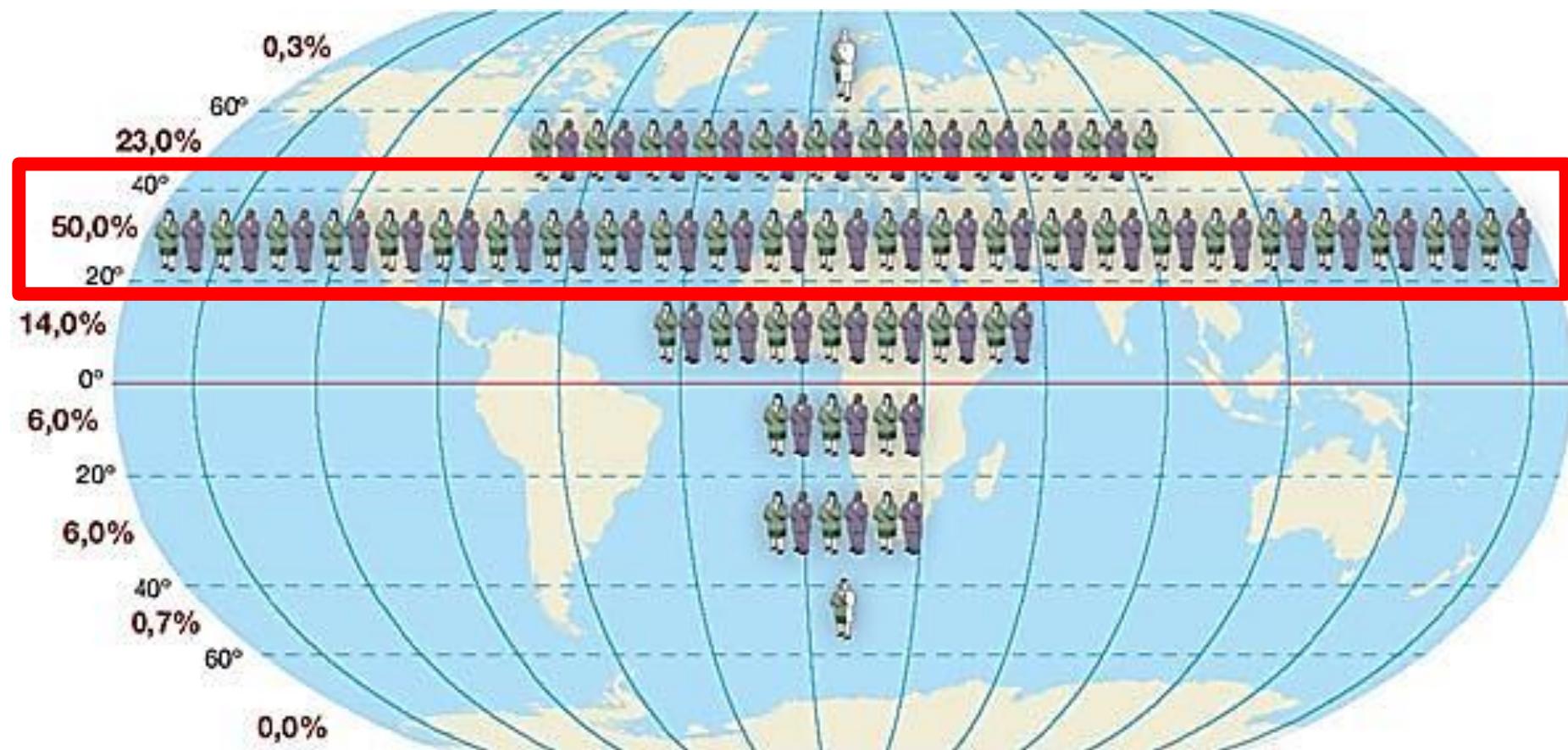
najgušće su naseljena **područja do 200 m n.v.**
i **obalna područja – LITORALIZACIJA**

NASELJENOST PO KONTINENTIMA

- najnaseljenije je područje **od 20° do 40° S.G.Š.**
- 86% stanovništva živi na sjevernoj polutci, a samo 14% na južnoj
- najviše stanovnika živi u Aziji i Africi, dok najmanje u Australiji i Oceaniji te Angloamerici

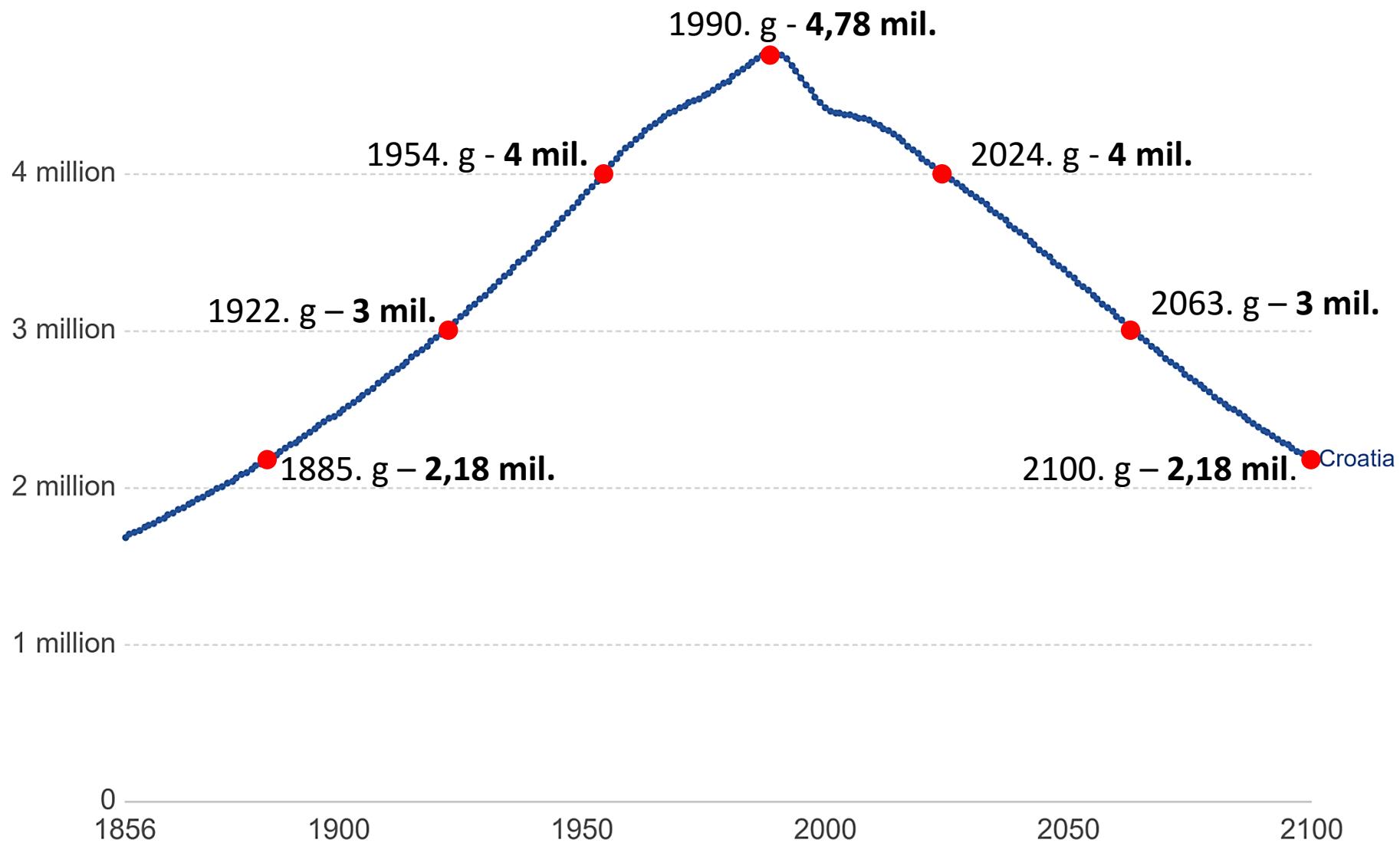

OPĆE KRETANJE STANOVNITVA

POPIS STANOVNIŠTVA

- **DEMOGEOGRAFIJA** – geografska znanstvena disciplina koja proučava gustoću i prostorni raspored stanovništva, prirodno i opće kretanje stanovništva, te strukturu i prostornu pokretljivost stanovništva
- **UKUPNO KRETANJE ST.** – promjena br. st. na nekom području u određenom razdoblju – utvrđuje se **popisom stanovništva**
- **1857. – 1. cjeloviti popis st. u Hrvatskoj** (*Austro-Ugarska monarhija*)
  - **2,2 mil. st**
    - broj stanovnika se **kontinuirano povećava do 1991.** (izuzev razdoblja nakon svjetskih i nakon Domovinskog rata)
    - do 1991. broj stanovnika više nego udvostručen – **4,7 mil. st**
  - osim izravnog gubitka zbog domovinskog rata, uzroci usporenog rasta u razdoblju 1991. – 2001. su **niska rodnost** te **jaka emigracija** radnog i fertilnog stanovništva
  - od **16 popisa stanovništva** u hrvatskoj povijesti, u **12** ih se bilježi **prirodni rast**, a u **4 prirodni pad** u odnosu na prethodni popis

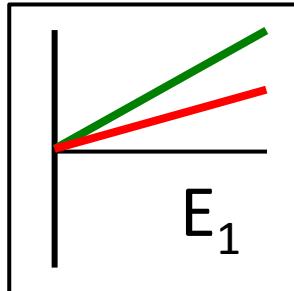
Stanovništvo Hrvatske od 1856. do 2100. (projekcija)

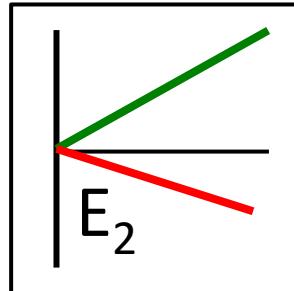
TIPOVI OPĆEG KRETANJA STANOVNOSTVA

- na nekom području može doći do **porasta, smanjenja** (depopulacije) ili **stagnacije** (zastoja) broja stanovnika
- **uzroci**: natalitet, mortalitet, doseljavanje (imigracija) i iseljavanje (emigracija)
- 2 osnovna tipa općeg kretanja st. (ovisno dobiva li ili gubi st.):
  - **imigracijski** tip – br. st raste uz prirodni prirast i doseljavanje st.
  - **emigracijski** tip – br. st pada iseljavanjem
- **podtipovi** općeg kretanja st.:
  - emigracijski podtipovi: E_1, E_2, E_3 i E_4
  - imigracijski podtipovi: I_1, I_2, I_3 i I_4

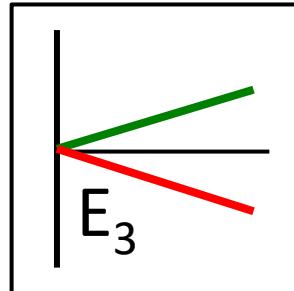
PODTIPOVI OPĆEG KRETANJA STANOVNIŠTVA

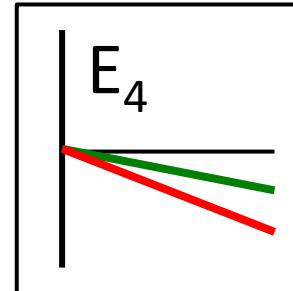
EMIGRACIJA

DEPOPULACIJA

IZRAZITA
DEPOPULACIJA

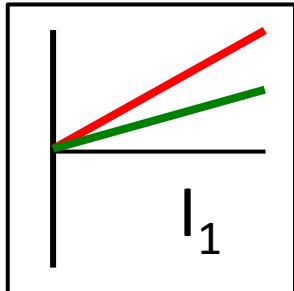

IZUMIRANJE

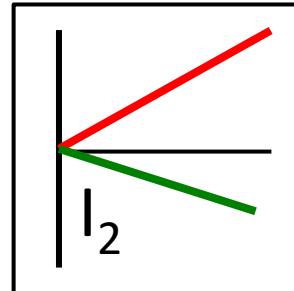
PRIRODNO KRETANJE
POPIS

- **E₁** – prostor gubi st. – stopa rasta po popisu manja od stopi prirodnog prirasta
- **E₂** – prostor gubi stanovništvo u značajnoj mjeri – stopa prirodnog prirasta pozitivna, a po popisu ukupan br. st se smanjio
- **E₃** – područje značajno gubi stanovništvo – ukupan br. st pada iako je pozitivan prirodni prirast
- **E₄** – prostor gubi st. u značajnoj mjeri – negativno prirodno kretanje i popisom zabilježen pad br. st

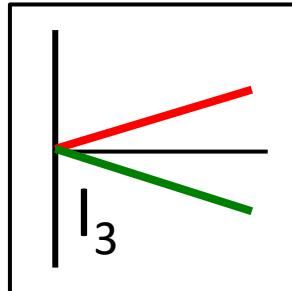
PODTIPOVI OPĆEG KRETANJA STANOVNIŠTVA

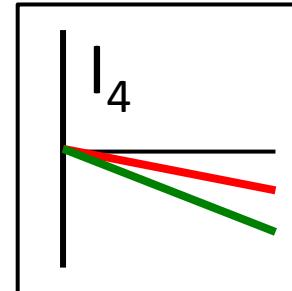
PORAST
IMIGRACIJOM

OBNOVA
IMIGRACIJOM

SLABA OBNOVA
IMIGRACIJOM

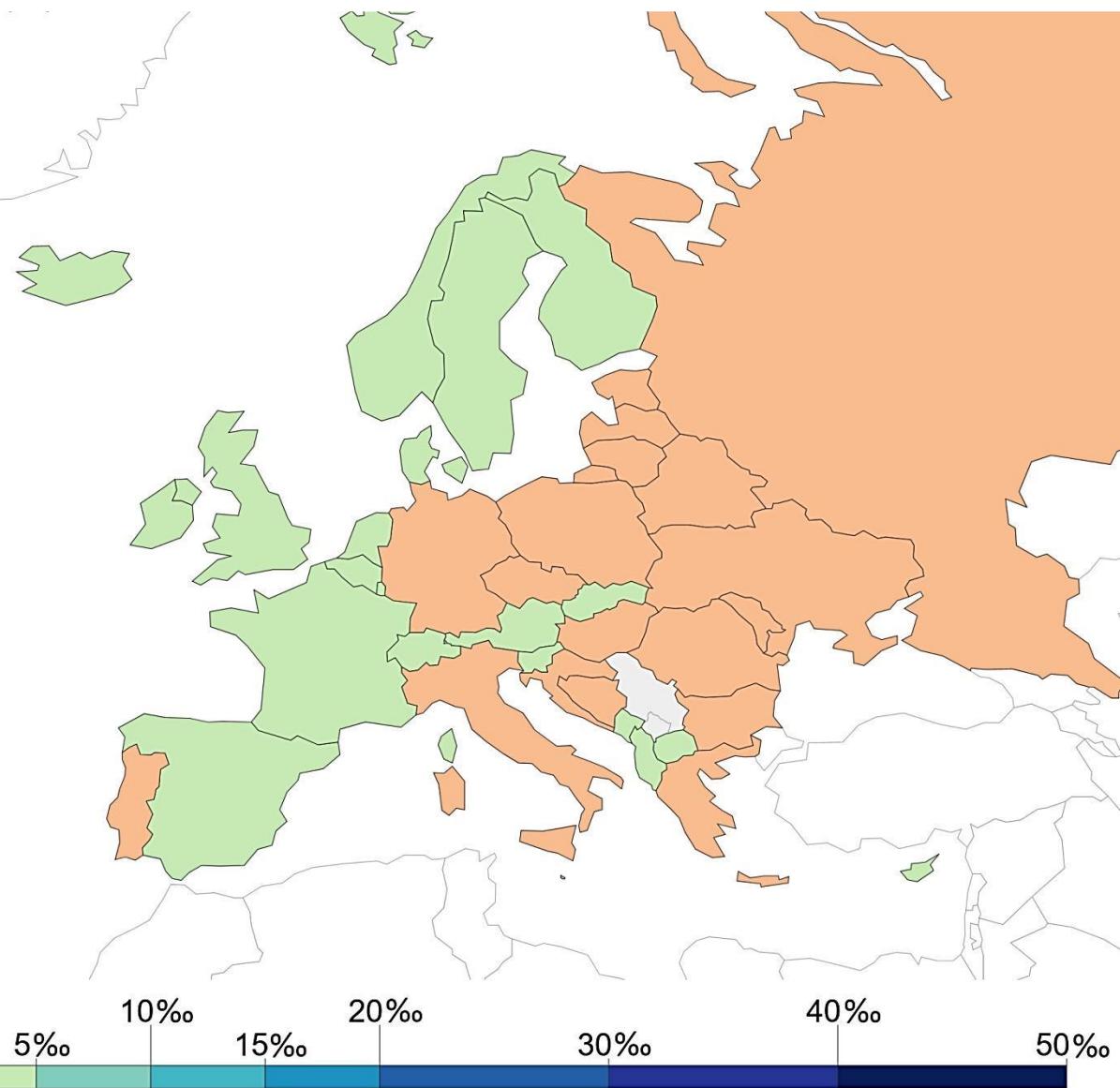
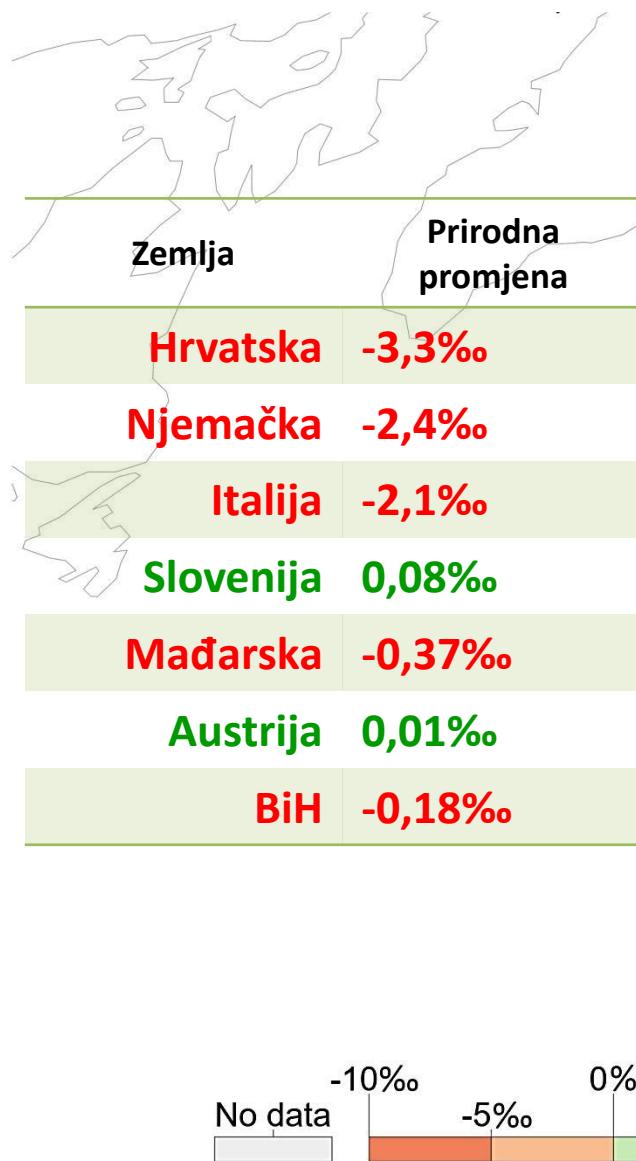

VRLO SLABA
OBNOVA
IMIGRACIJOM

— PRIRODNO KRETANJE
— POPIS

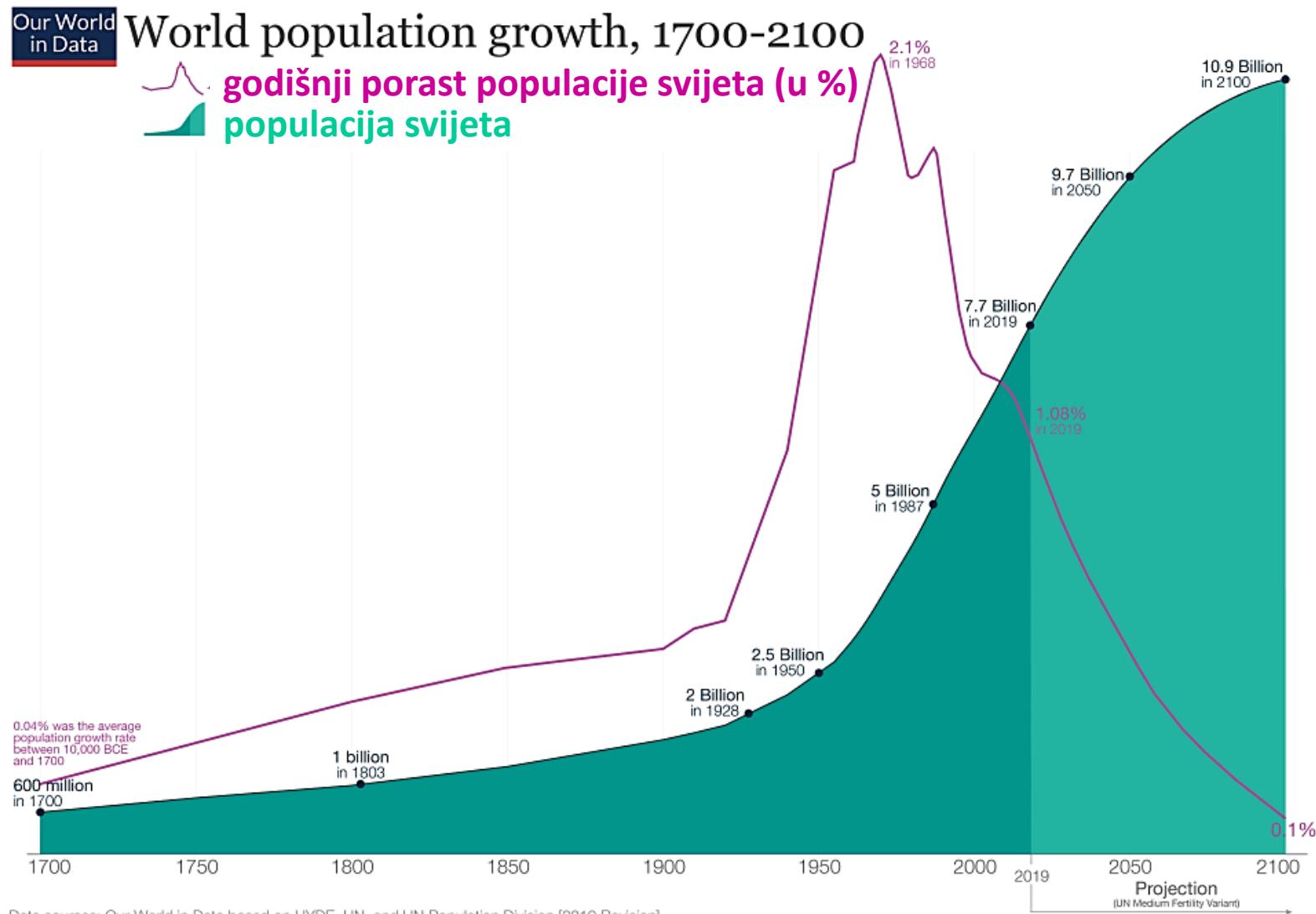
- I₁ – prostor dobiva stanovništvo – br. doseljenih veći od iseljenih i prirodni prirast pozitivan
- I₂ – prostor dobiva st. imigracijom i ukupan br. st. raste iako mu je prirodno kretanje negativno
- I₃ – prostor dobiva stanovništvo ali ukupan br. st. raste sporo jer je prirodno kretanje negativno
- I₄ – prostor dobiva stanovništvo ali mu se ukupan broj smanjuje jer je stopa prirodnog kretanja negativna i veća od broja doseljenih

STOPE RASTA BROJA STANOVNIKA

PREDVIĐANJE BUDUĆEG OPĆEG KRETANJA ST.

- predviđanje kretanja broja stanovnika u nekom budućem razdoblju naziva se **PROJEKCIJA**

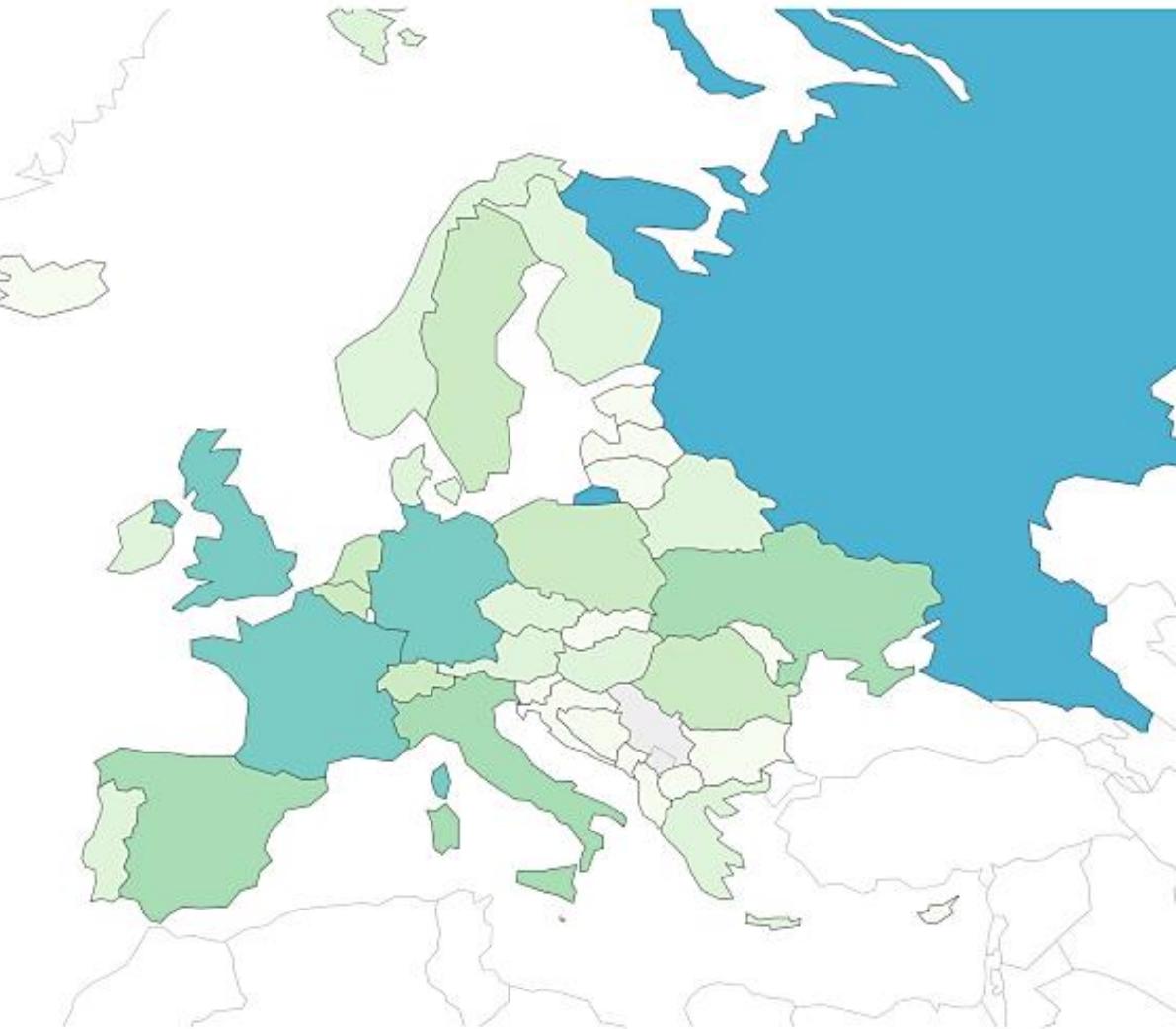
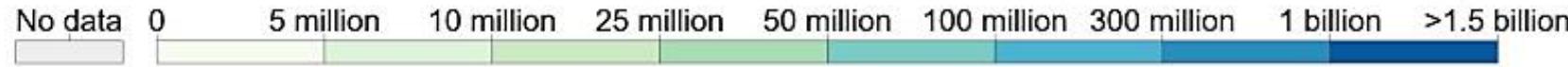

PREDVIĐANJE BUDUĆEG OPĆEG KRETANJA ST.

Population projection by the UN, 2100

Shown is the total population since 1950 and the Medium Variant projections by the UN Population Division until 2100.

Zemlja	Br. st. (mil)	
	2018.	2100.
Hrvatska	4,16	2,5
Njemačka	82,3	71
Italija	59,3	47,8
Slovenija	2,1	1,7
Mađarska	9,7	6,4
Austrija	8,75	8,2
BiH	3,5	2,2

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

NATALITET I MORTALITET

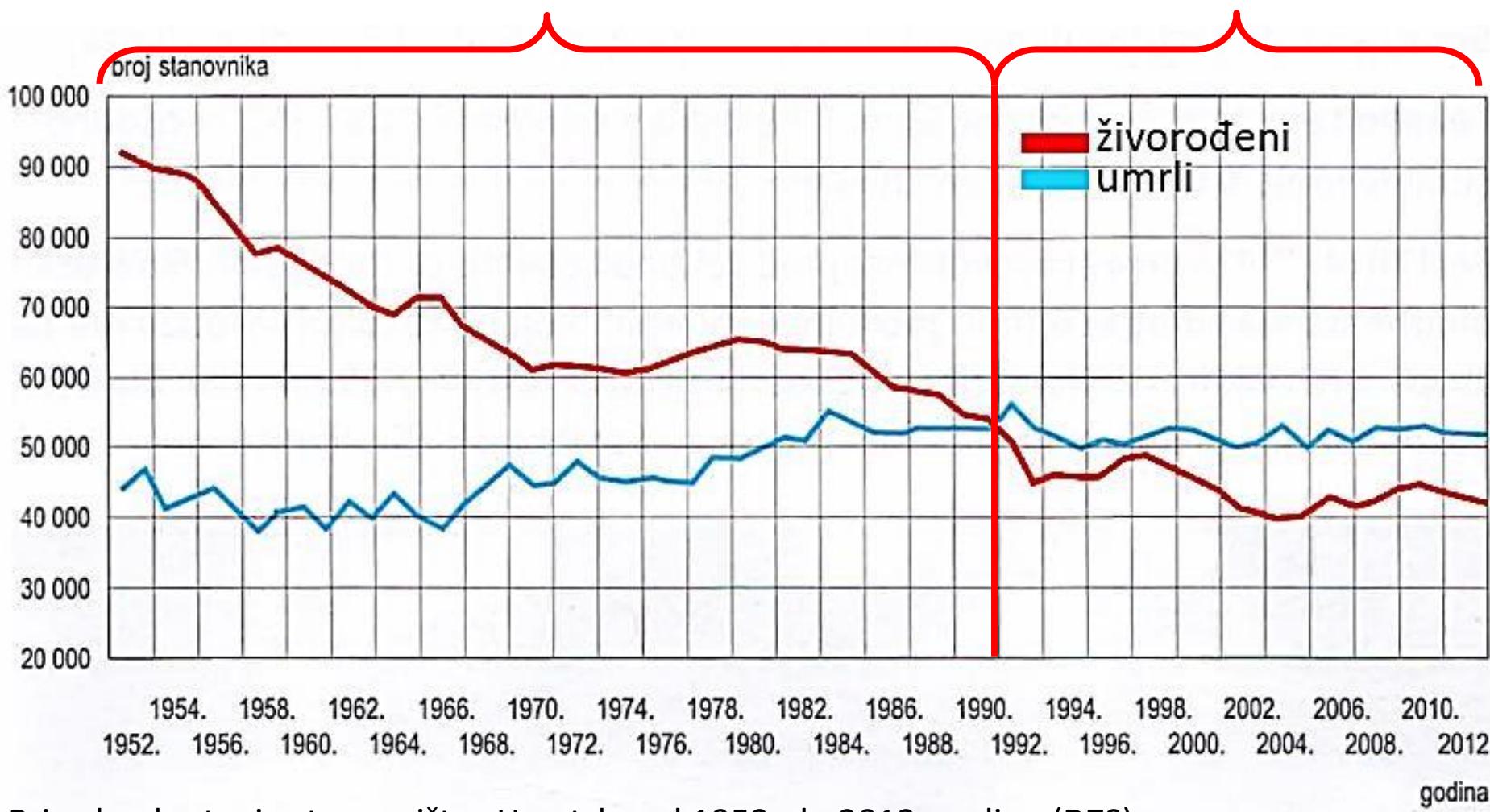

- prirodno kretanje stanovništva obuhvaća 2 sastavnice:
  1. **NATALITET ili RODNOST**
  2. **MORTALITET ili SMRTNOST**
- rezultat razlike između nataliteta i mortaliteta je **prirodni prirast** ili **prirodno smanjenje** stanovništva
- **PRIRODNI PRIRAST** – kada je broj rođenih **veći** od broja umrlih
- **PRIRODNO SMANJENJE** – broj rođenih **manji** od broja umrlih
- **PRIRODNA STAGNACIJA** – broj rođenih i umrlih je **jednak**
  - prirodni prirast se može izraziti u absolutnim ili relativnim brojevima (u promilima – ‰)

PRIRODNO KRETANJE STANOVNITVA HRVATSKE

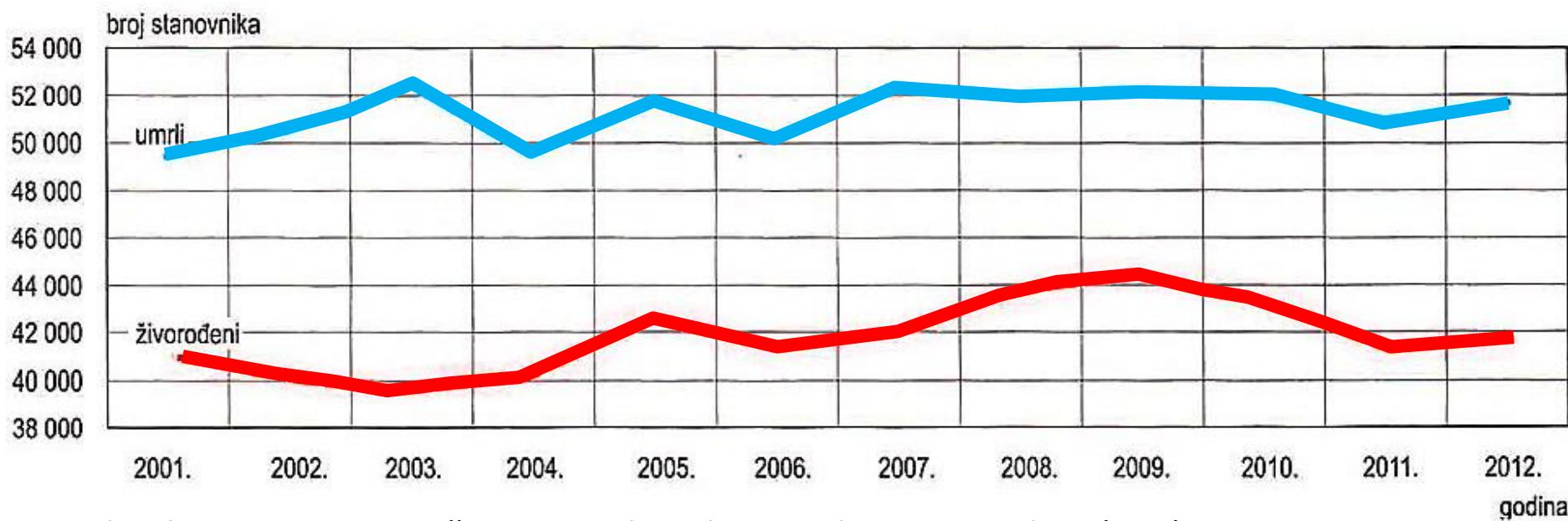
PRIRODNI PRIRAST

PRIRODNO SMANJENJE

Prirodno kretanje stanovništva Hrvatske od 1952. do 2012. godine (DZS)

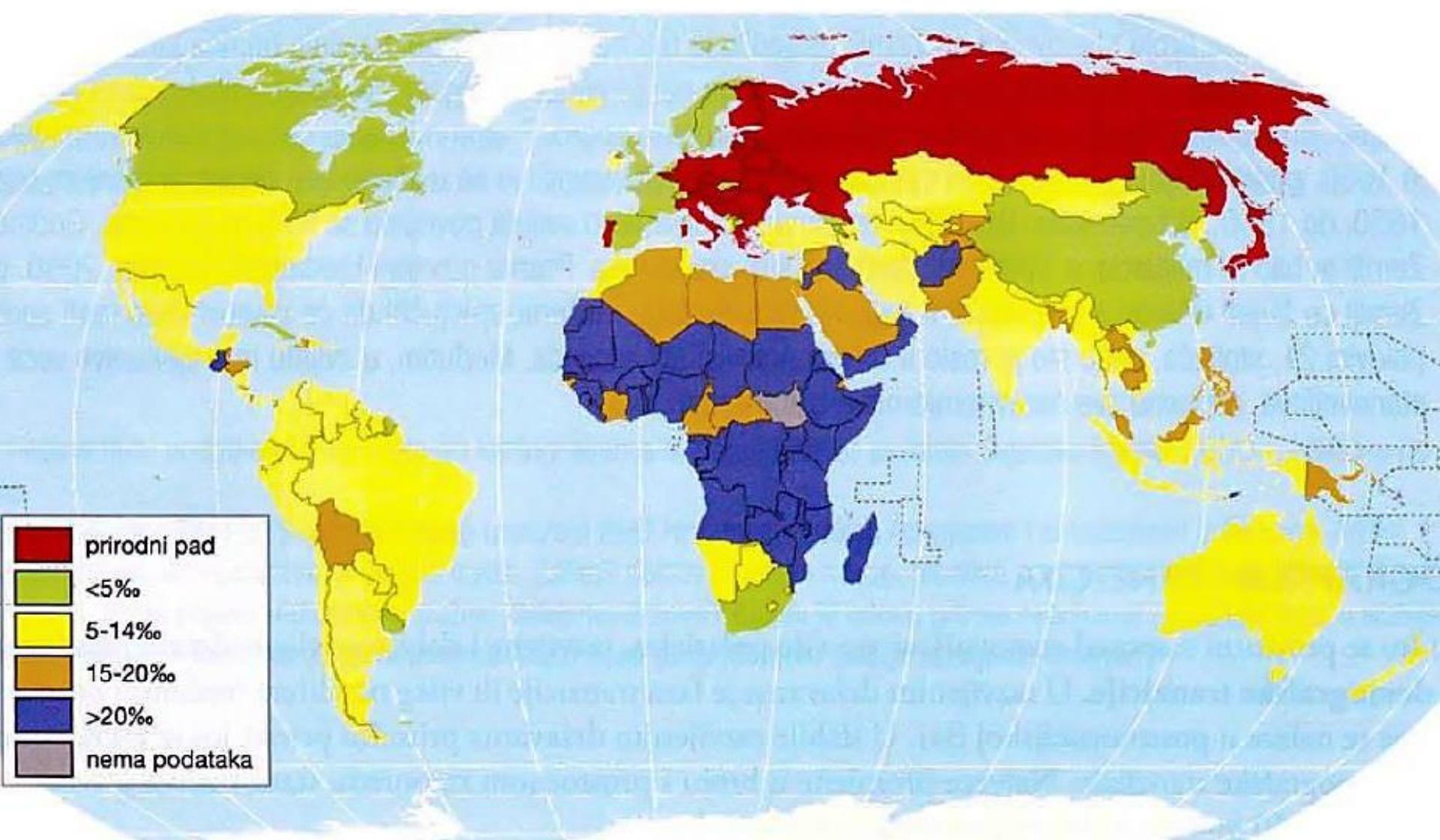
PRIRODNO KRETANJE STANOVNITVA HRVATSKE

Prirodno kretanje stanovništva Hrvatske od 2001. do 2012. godine (DZS)

- 2012. godine u Hrvatskoj je **rođeno 41 771** dijete, a **umrlo je 51 710** osoba → prirodno smanjenje od **9 939** osoba

Prirodna promjena po državama (2013.)

RODNOST ILI NATALITET

- **RODNOST** ili **NATALITET** označava broj živorođene djece u određenom razdoblju
- pojmovi vezani uz natalitet su **FERTILITET** i **FEKONDITET**
- **FERTILITET** označava broj živorođene djece prema broju žena u fertilnoj dobi (od 15. do 49. godine života)
- **FEKONDITET** – označava potencijalnu fiziološku plodnost ili fiziološku sposobnost sudjelovanja u biološkoj reprodukciji
  - fertilitet je u svim zemljama niži od fekonditeta

RODNOST ILI NATALITET

– čimbenici koji utječu na razinu rodnosti

1. biološki čimbenici
2. gospodarski i društveni
3. psihološki

BIOLOŠKI ČIMBENICI

– oni koji određuju potencijalni br. djece – fekonditet, dobno-spolni sastav stanovništva, neplodnost stanovništva, razdoblje između trudnoća, biološko-medicinski čimbenici koju utječu na začeće, trudnoću...

GOSPODARSKI I DRUŠTVENI ČIMBENICI

– stupanj gospodarskog razvoja, materijalni uvjeti za osnivanje obitelji, troškovi uzdržavanja djece, položaj žene u društvu, stupanj općeg obrazovanja i obrazovanja žena, običaji i religijske norme, kontrola rađanja...

PSIHOLOŠKI ČIMEBENICI

– osobna stajališta, strah i nesigurnost za budućnost, strah od porođaja, želja za životom bez obveza – uglavnom se negativno odražavaju na rodnost

POKAZATELJI RODNOSTI

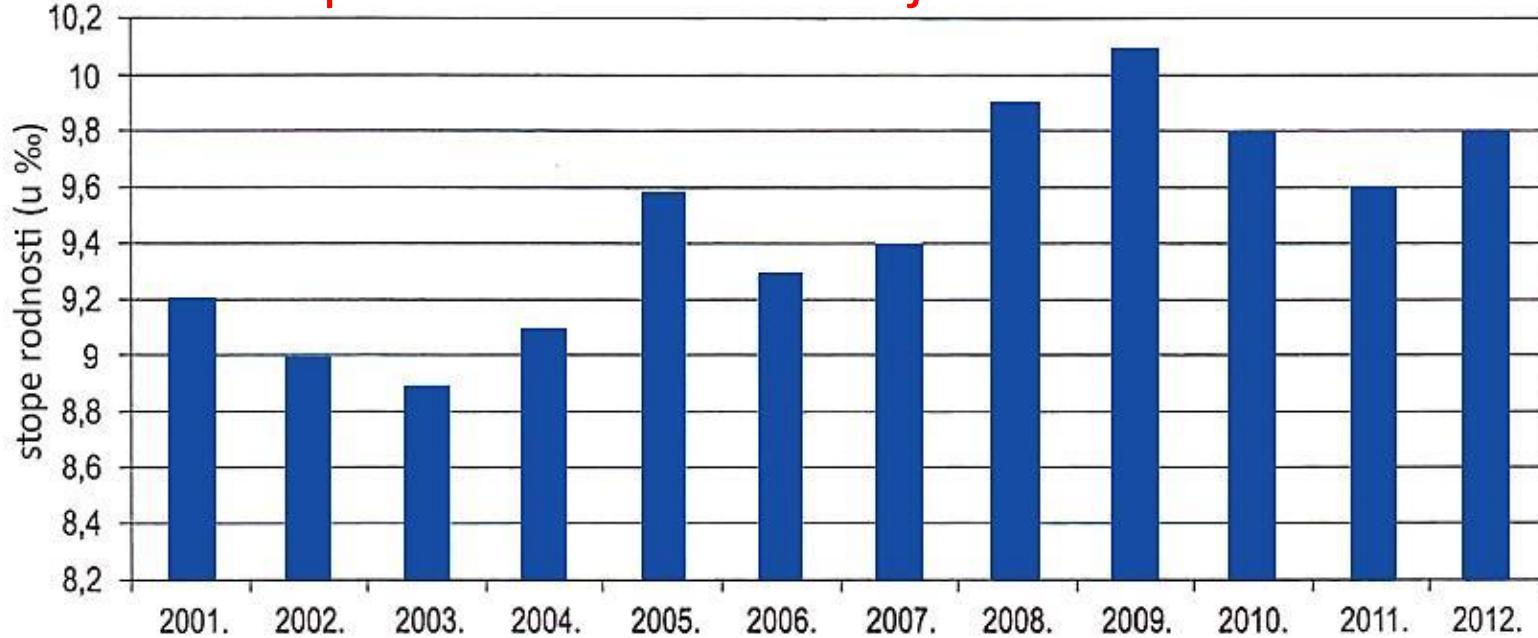
- najjednostavniji pokazatelj rodnosti je **OPĆA STOPA RODNOSTI** – broj rođenih u jednoj godini (*stopa ukupne rodnosti ili brutorodnost*)
- **OPĆA STOPA EFEKTIVNE (NETO) RODNOSTI** – broj živorodene djece u jednoj godini

$$n = \frac{N}{P} \times 1000$$

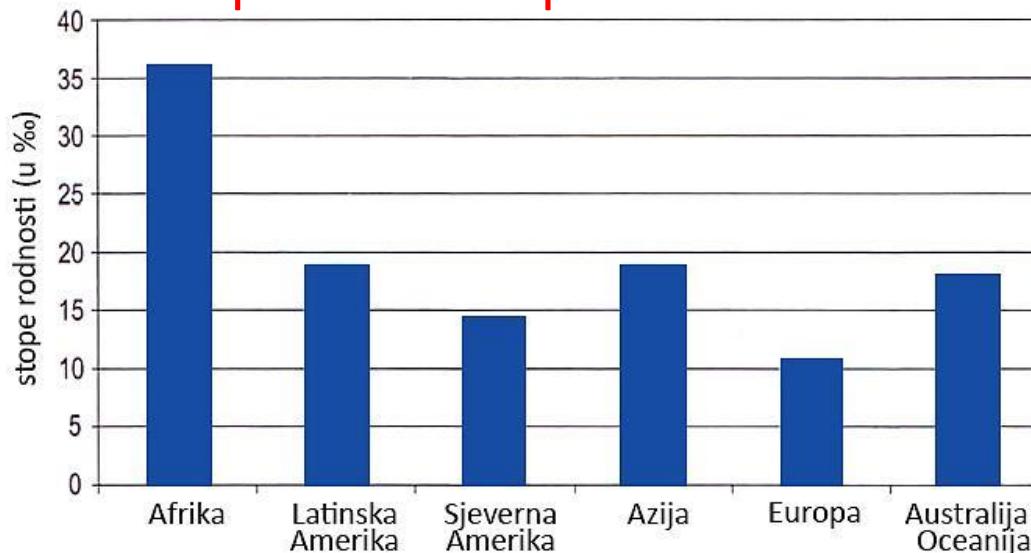
opća stopa
efektivne rodnosti → n =   ↗ N   ↙ P   ↗ broj živorodene djece
  ukupan br. stanovnika

- nedostatak ovog pokazatelja je što stavlja u omjer broj živorodjenih s ukupnim brojem stanovnika od kojih nisu svi u fertilnoj dobi

Stope rodnosti u Hrvatskoj 2001. – 2012.

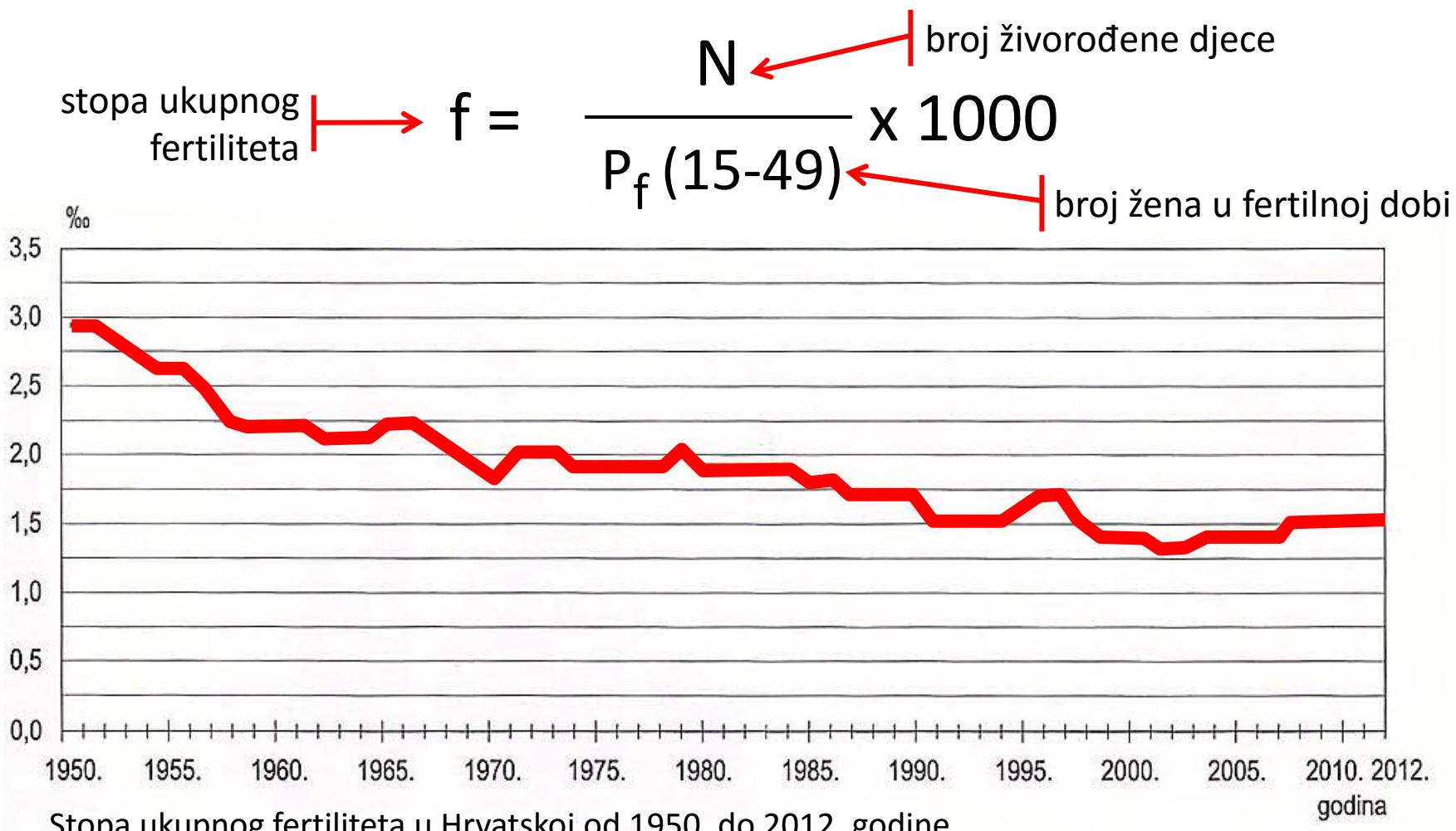

Stope rodnosti po kontinentima

POKAZATELJI RODNOSTI

- bolji pokazatelj je **STOPA UKUPNOG FERTILITETA** – odnos ukupnog broja živorodene djece i ukupnog broja stanovnika u fertilnoj dobi
  - fertilna dob za žene od 15. do 49. godine, a za muškarce od 15. do 65. godine

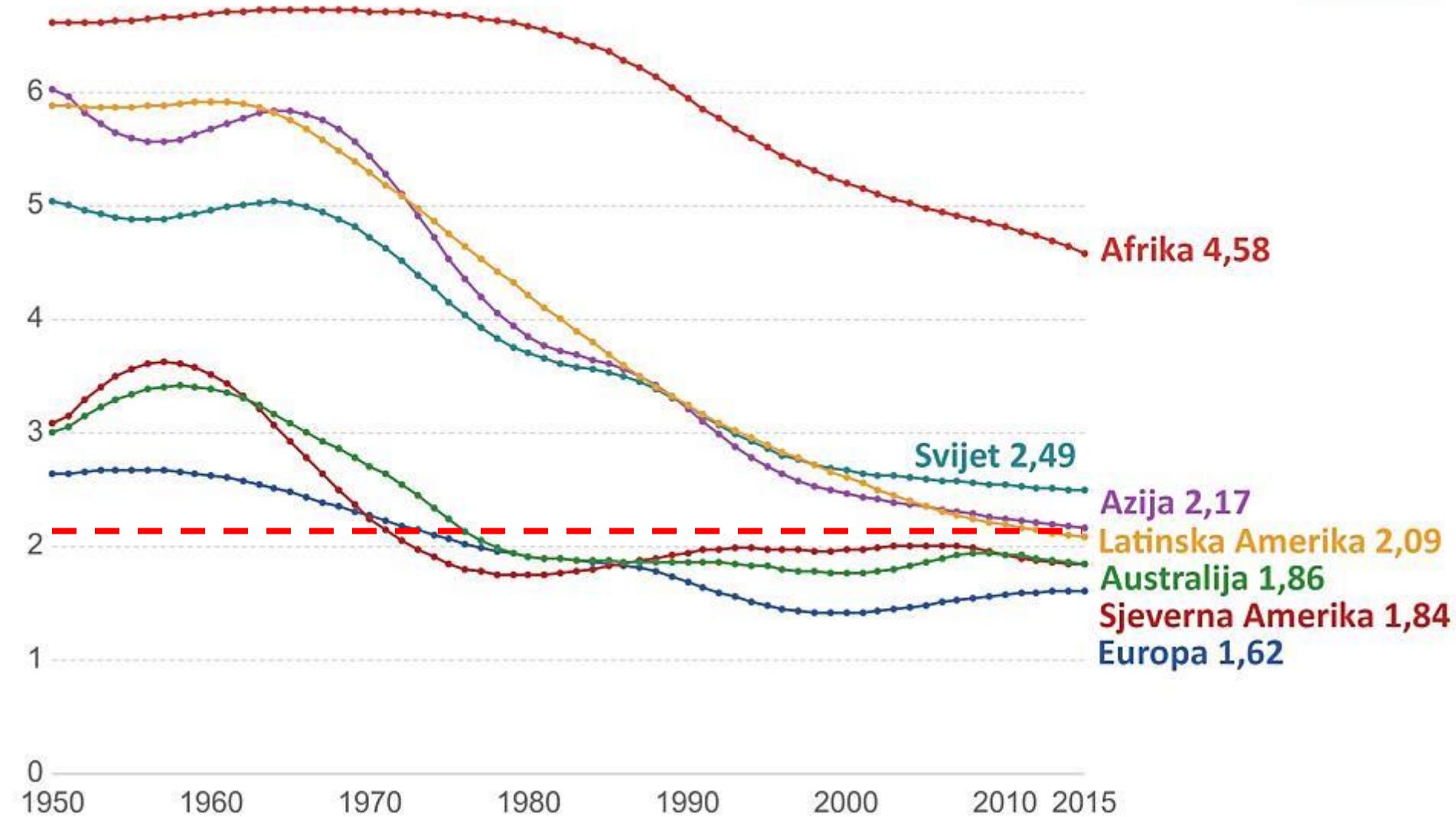
ČIMBENICI KOJI UTJEĆU NA RODNOST

- na rodnost utječu različiti čimbenici:
  - socijalni status
  - obrazovanje
  - dohodak
  - religijska uvjerenja
- **obrazovane žene** kasnije stupaju u brak i kasnije se odlučuju na rađanje
- **dohodak** → viši dohodak – manje djece (povezano s urbanim načinom života)
  - žene koje rade teže se odlučuju na veći broj djece
- **urbanizacija** → gradski način života podrazumijeva manji broj djece zbog viših troškova života u gradu

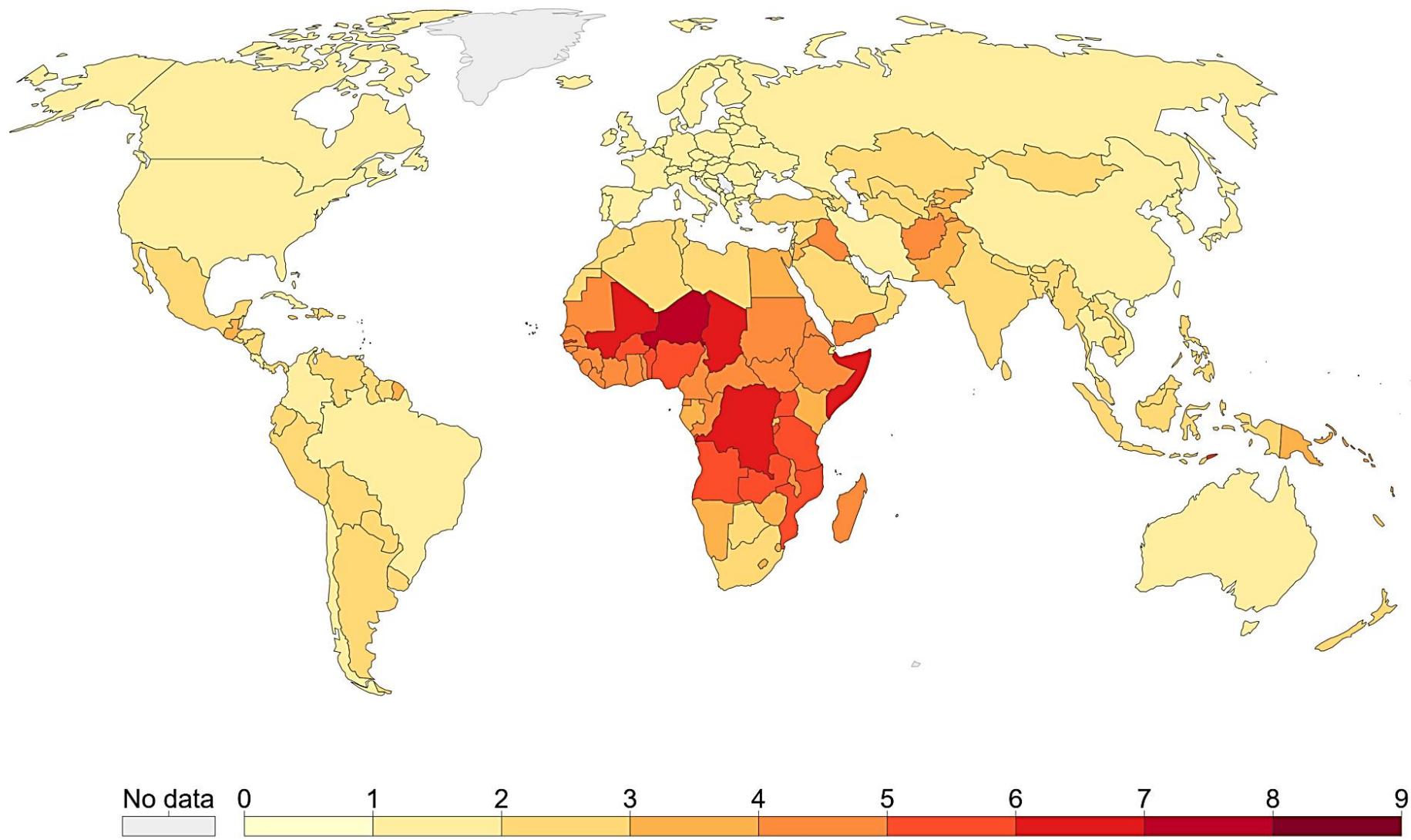
RODNOST U SVIJETU

- razlike u rodnosti mogu se promatrati na regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini
- **globalno** → glavni čimbenik koji utječe na rodnost je **stupanj razvoja**
  - razvijenije zemlje – niža stopa fertiliteta
  - slabije razvijene zemlje – viša stopa fertiliteta
- **Kina** – smanjena rodnost zbog politike jednog djeteta i urbanizacije
- **Indija** – ubrzo postaje najmnogoljudnija zemlja svijeta

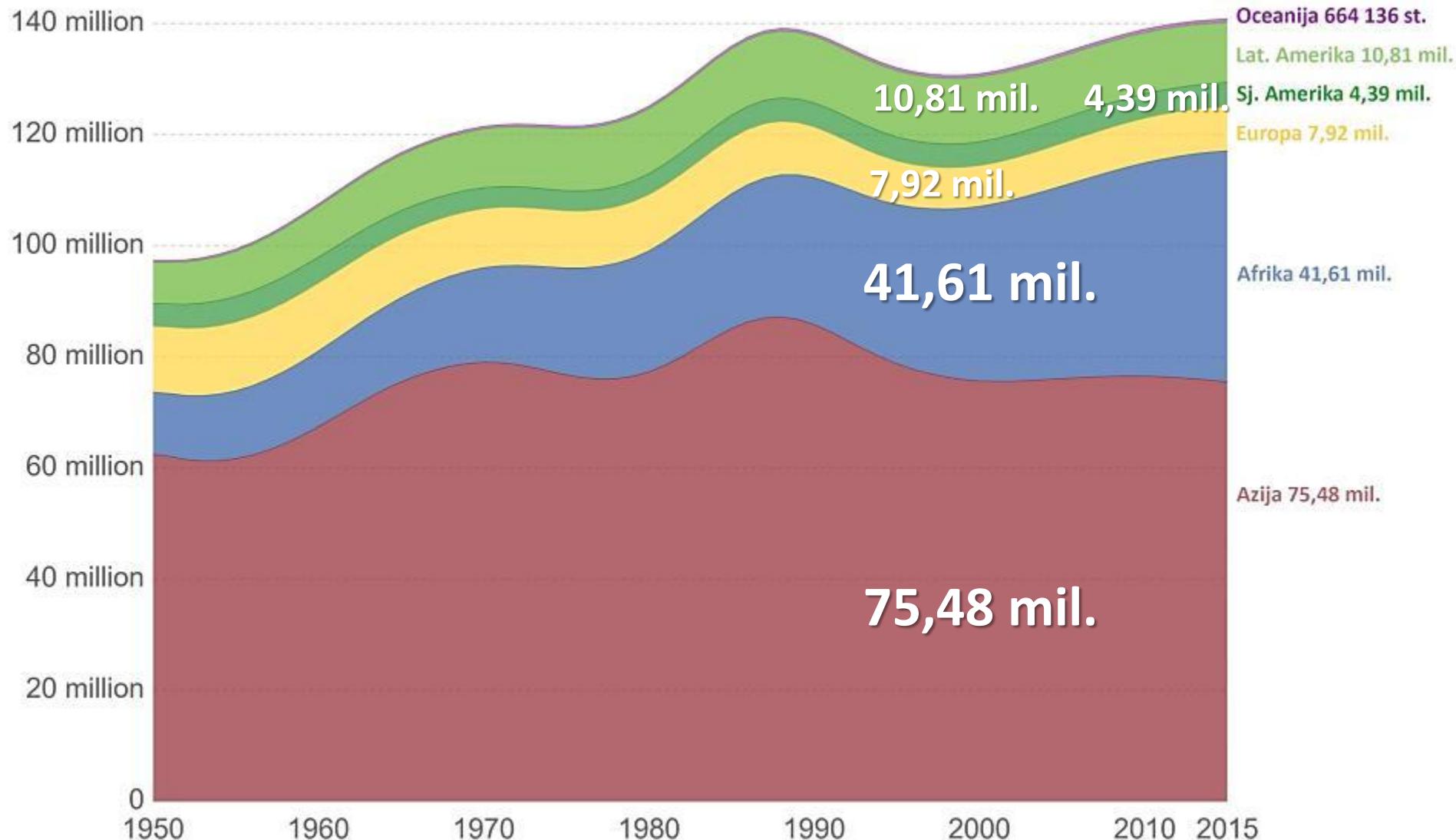
Stopa fertiliteta (broj djece po ženi - 2015.)

Prosječan broj djece po ženi, 2015.

Broj rođenih godišnje (2015.)

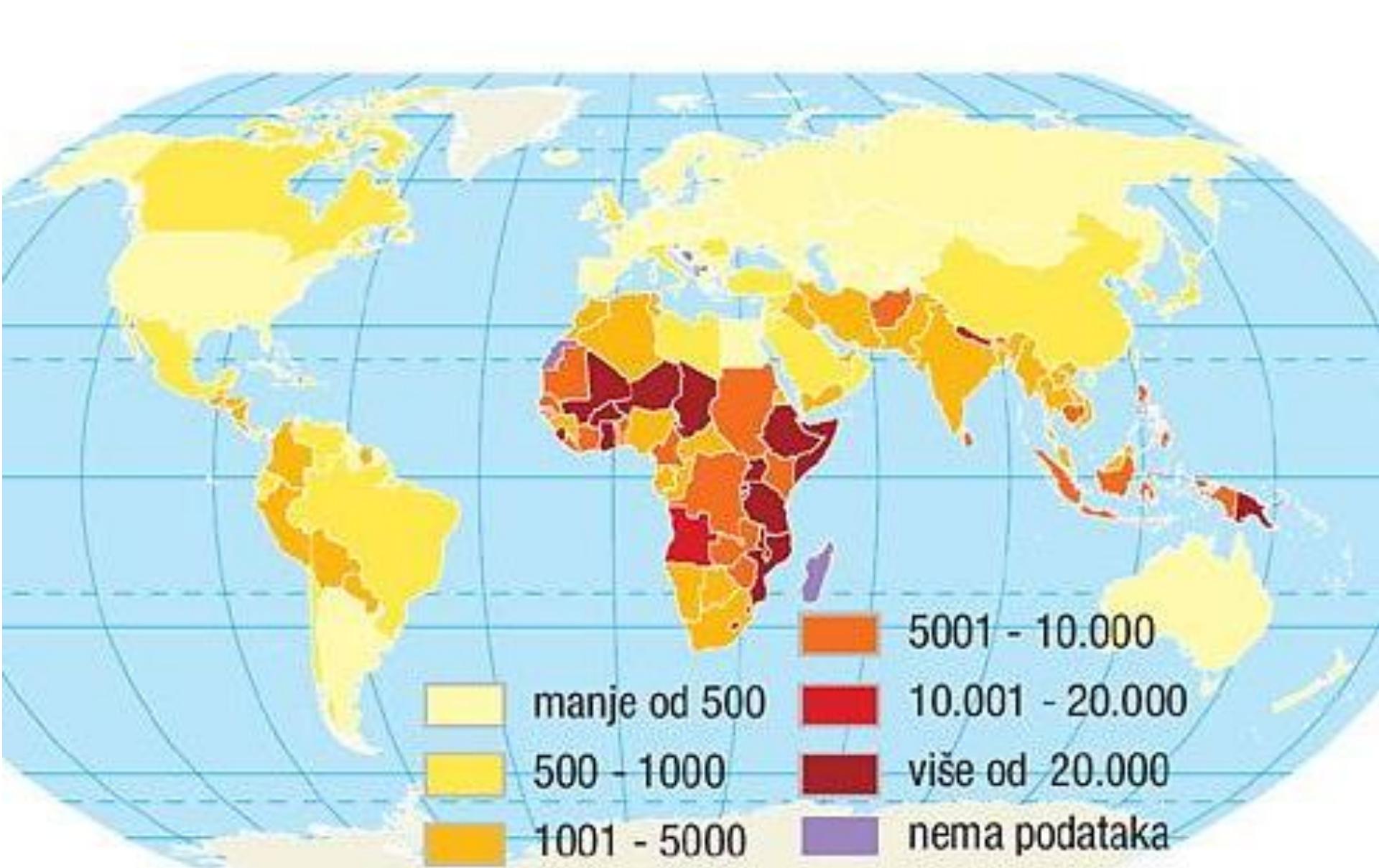

Source: UN Population Division (2017 Revision)

OurWorldInData.org/fertility-rate • CC BY

SMRTNOST ILI MORTALITET

- **SMRTNOST ili MORTALITET** označava broj umrlih u nekoj populaciji u određenom vremenu
- **SMRTNOST DOJENČADI** – broj djece umrle u 1. godini života
- čimbenici smrtnosti:
  - **biološki** – dobna struktura stanovništva, biološko-medicinski čimbenici (otpornost organizma na bolesti)
  - **društveno-gospodarski** – stupanj životnog standarda, obrazovna struktura stanovništva i zdravstveni uvjeti
  - **ekološki čimbenici** – okoliš
- na smanjenje smrtnosti u 20. st utjecali su povećanje proizvodnje hrane, gospodarski razvoj i porast dohotka, industrijalizacija, urbanizacija, povećanje kvalitete života, obrazovanja, zdravstvene zaštite i napredak zanosti

Broj stanovnika u svijetu na jednog liječnika

POKAZATELJI SMRTNOSTI

- **OPĆA STOPA SMRTNOSTI** najjednostavniji pokazatelj broja umrlih na 1000 stanovnika u određenom vremenu

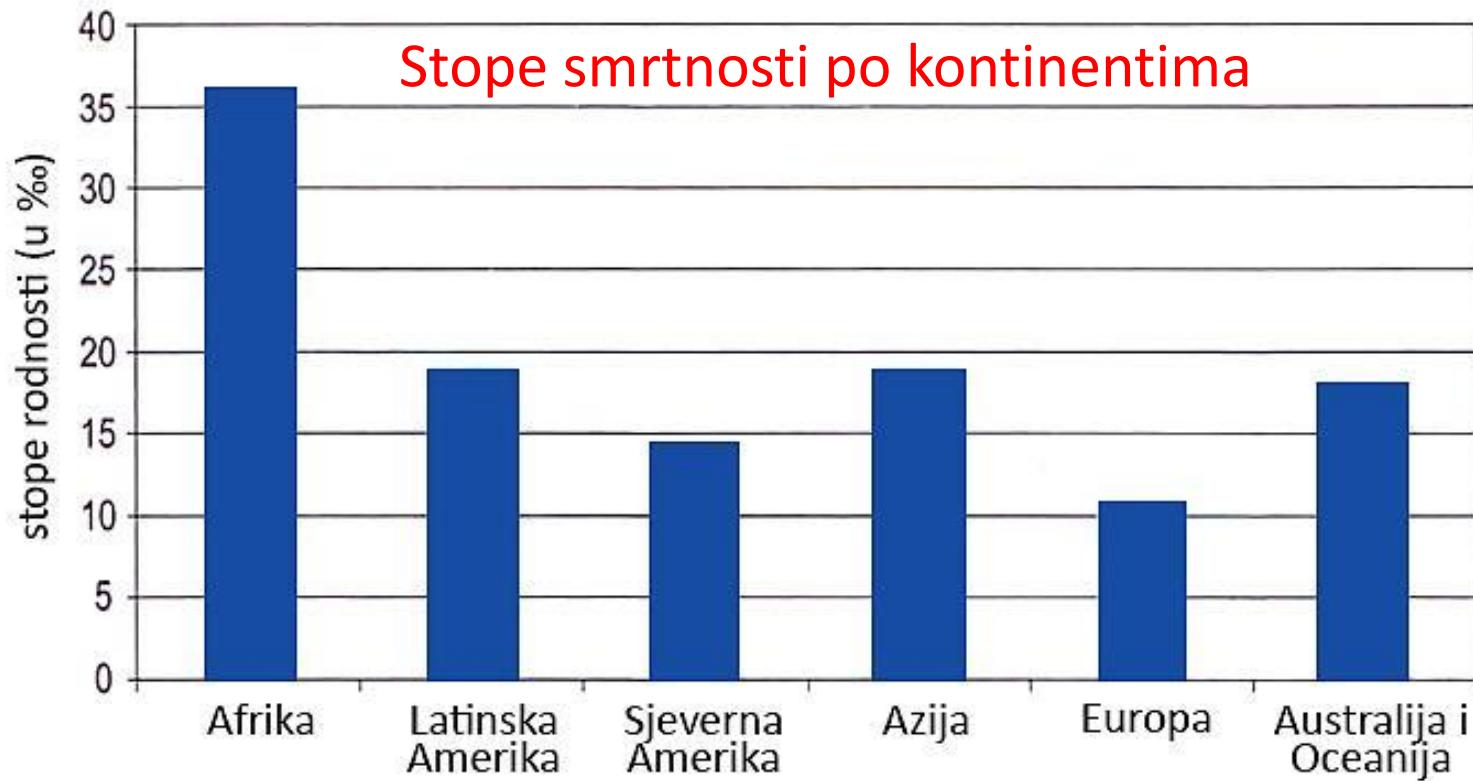
$$m = \frac{M}{P} \times 1000$$

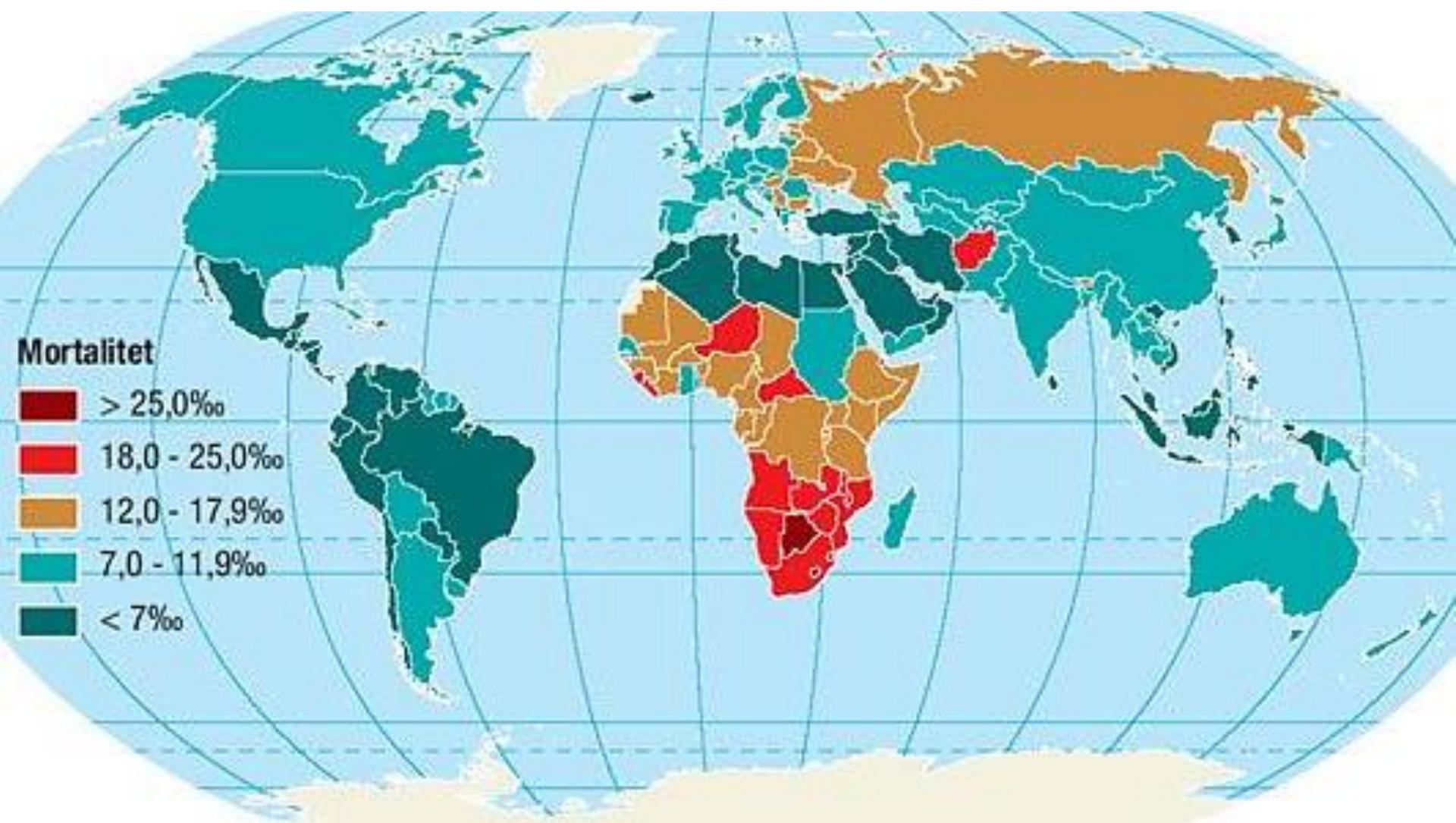
opća stopa smrtnosti →

broj umrlih ← M

ukupan br. stanovnika ← P

- nedostatak ovog pokazatelja je što ne vodi računa o dobno-spolnoj i socioekonomskoj strukturi stanovništva
- **POSEBNA STOPA SMRTNOSTI** smrtnost stanovnika pojedinih kategorija stanovništva **s obzirom na neko obilježje** (dob, spol, zanimanje...)

Stope mortaliteta u svijetu 2006. godine

POKAZATELJI SMRTNOSTI

- **SMRTNOST DOJENČADI** ili **INFANTILNI MORTALITET** – broj umrle djece u 1. godini života u odnosu na ukupan broj živorodjene djece

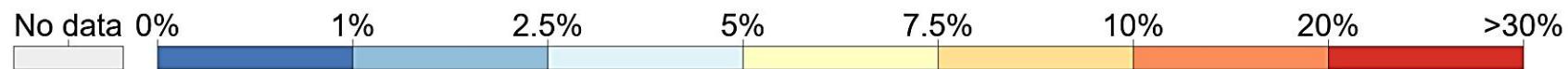
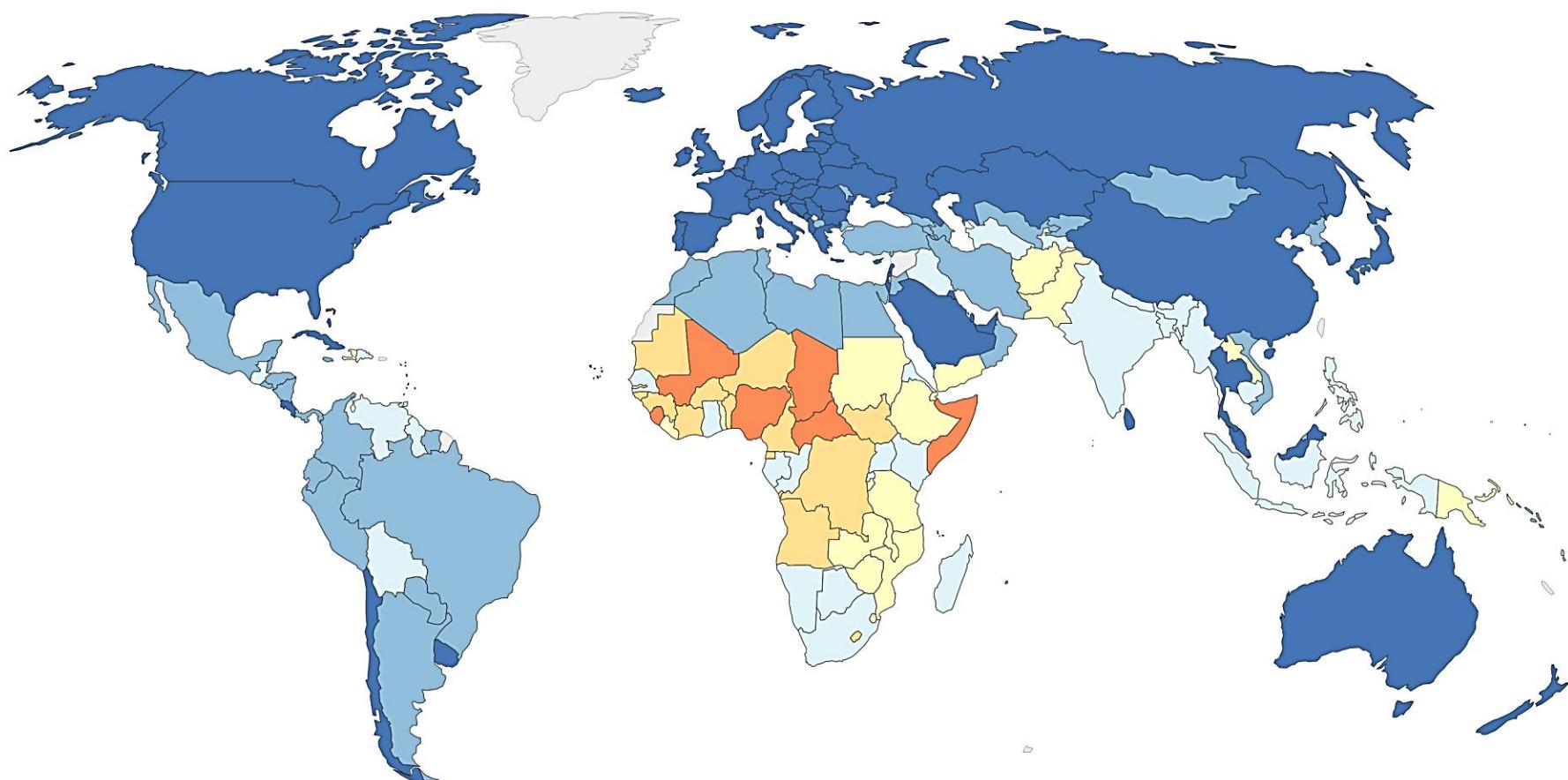
$$smrtnost\ dojenčadi \rightarrow md = \frac{Md}{P} \times 1000$$

broj umrle dojenčadi
ukupan br. živorodjene djece

- jedan od najvažnijih pokazatelja smrtnosti u nekom stanovništvu
- kako se **društvo razvija**, a posebno zdravstveni uvjeti, stopa **smrtnosti dojenčadi opada**
  - najmanju stopu smrtnosti dojenčadi imaju Hong Kong (1,4 %) i Slovenija (1,6 %)
  - Hrvatska – 3,6 %

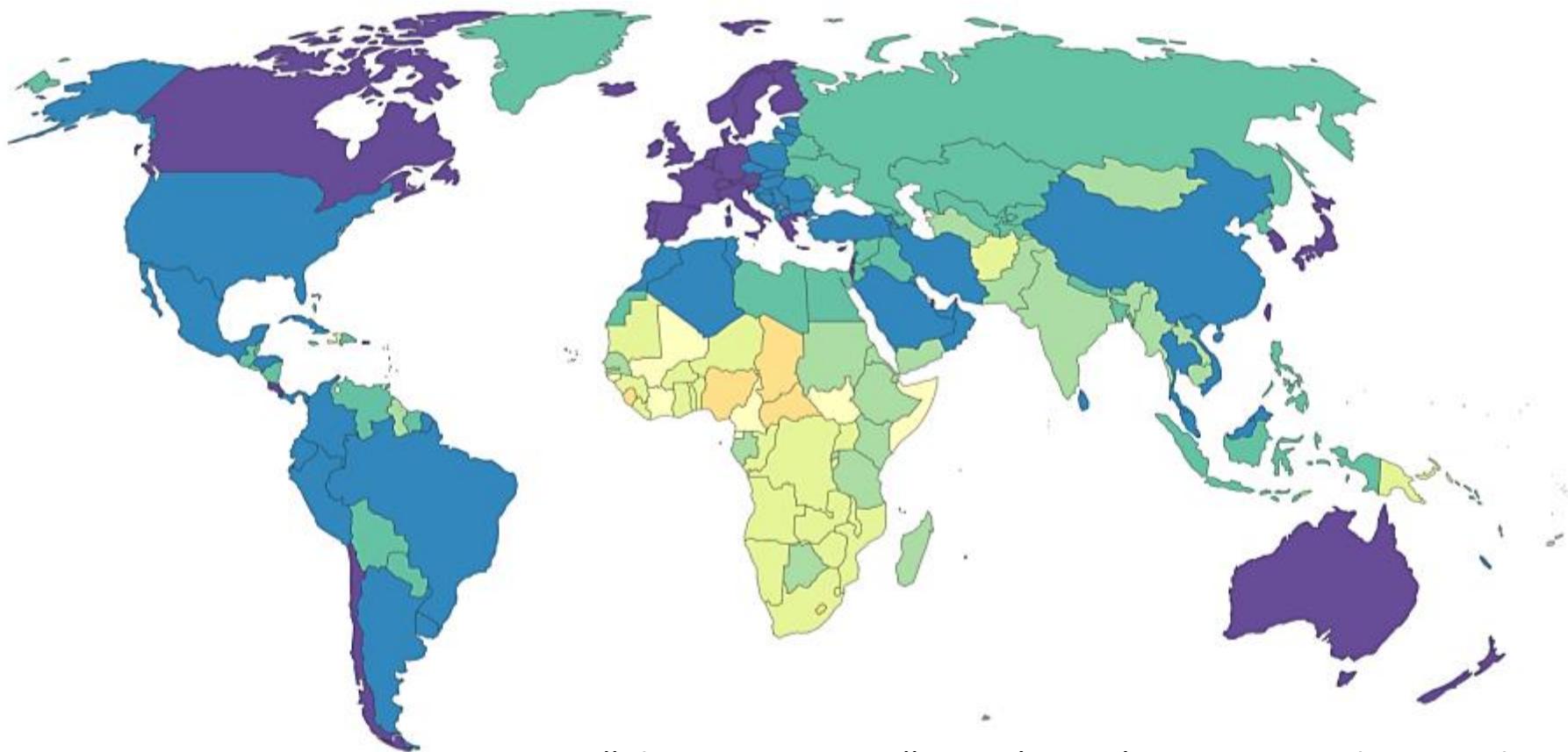
Smrtnost dojenčadi (2017.)

The share of newborns who die before reaching the age of five.

OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA

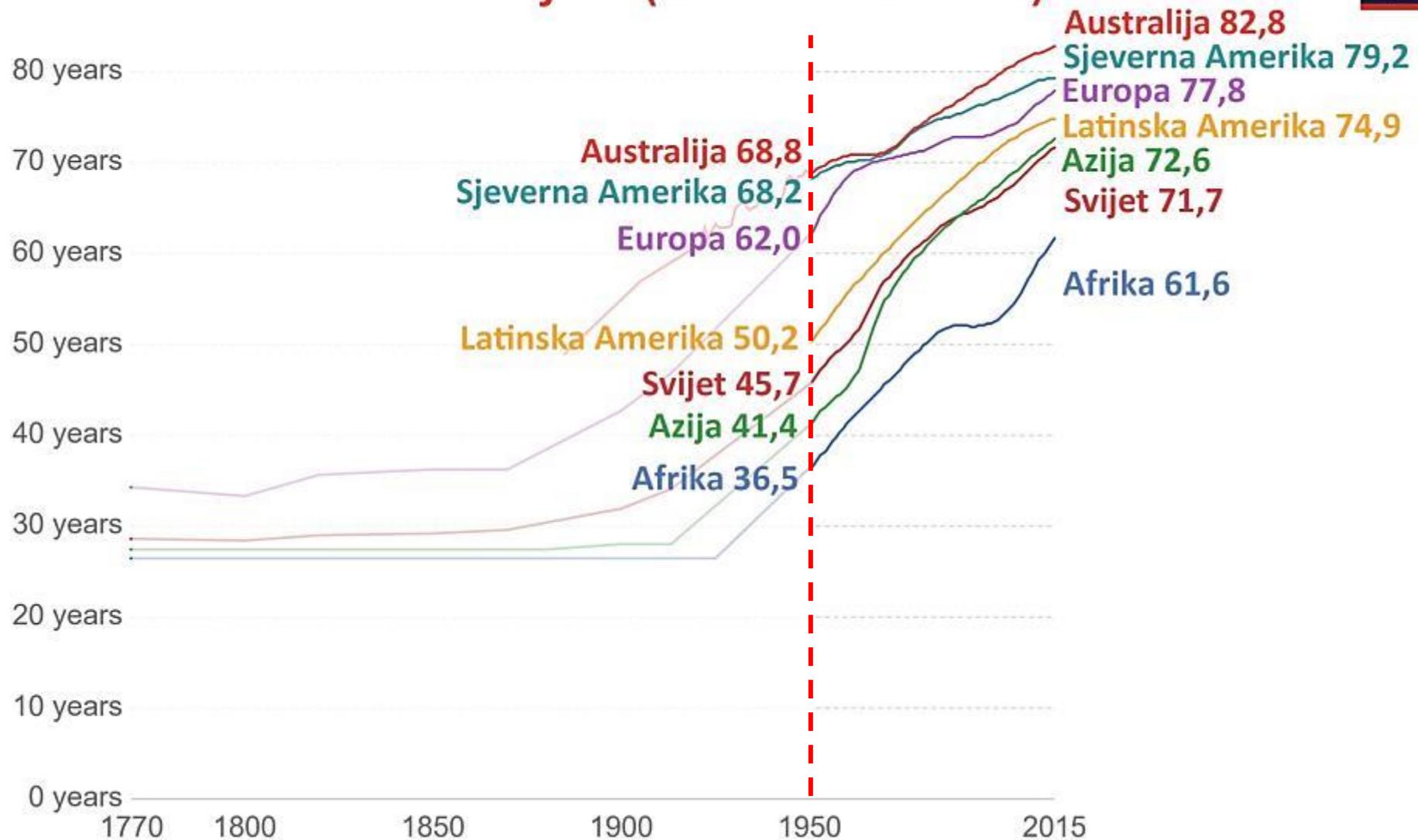
- svjetski prosjek: **71,7** godina (2015.) / Hrvatska: **77,9** god. (2015.)
- razvijene zemlje (Europa, Sj. Amerika, Australija i daleki Istok): **preko 77** god.
- slabije razvijene zemlje (Afrika, Azija i Latinska Amerika): **61 / 71 / 74** god.

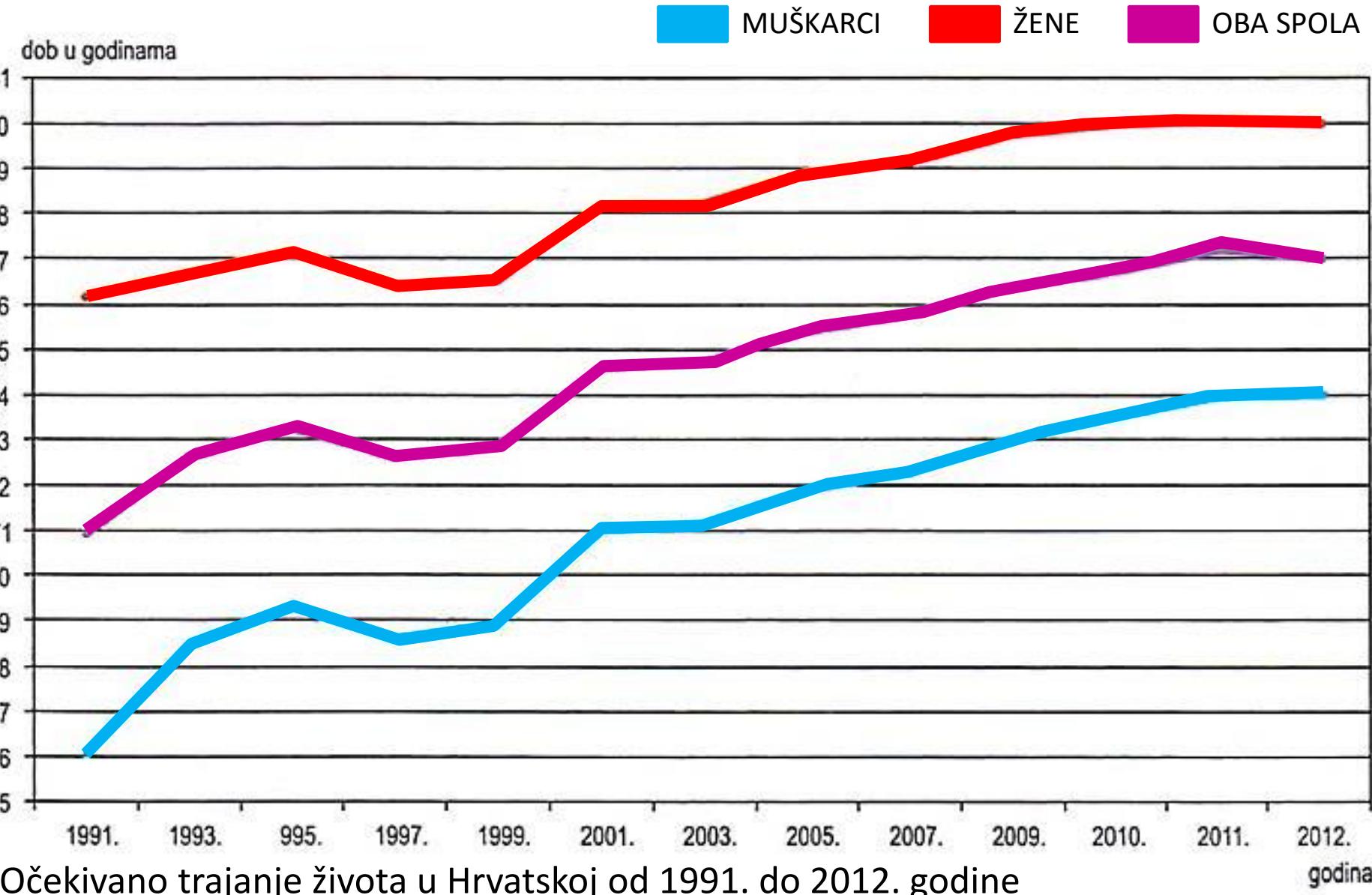

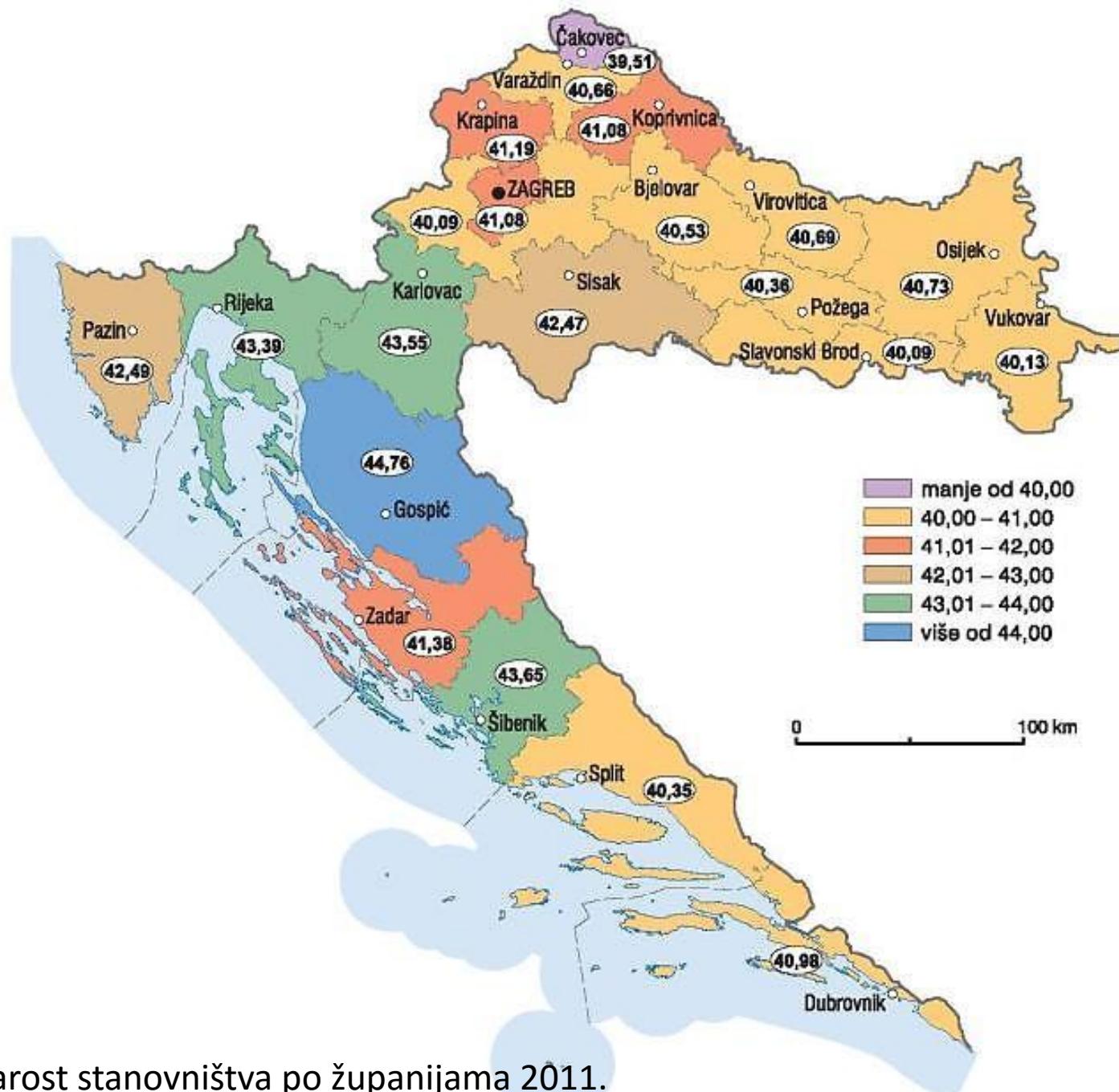
Očekivano trajanje života (2015.) – **71,7** svjetski prosjek

Očekivani životni vijek (1950. - 2015.)

PRIRODNA PROMJENA

- **PRIRODNA PORMJENA** – razlika između broja rođenih i umrlih u određenom razdoblju
- **4 tipa prirodne promjene:**
  1. vrlo visoka (prirodni prirast viši od 18 %)
  2. visoka (prirodni prirast od 12 do 17 %)
  3. umjerena (prirodni prirast od 4 do 11 %)
  4. niska prirodna promjena (prirodni prirast manji od 4 %)

Zemlja

Prirodna
promjena

Hrvatska -3,3‰

Njemačka -2,4‰

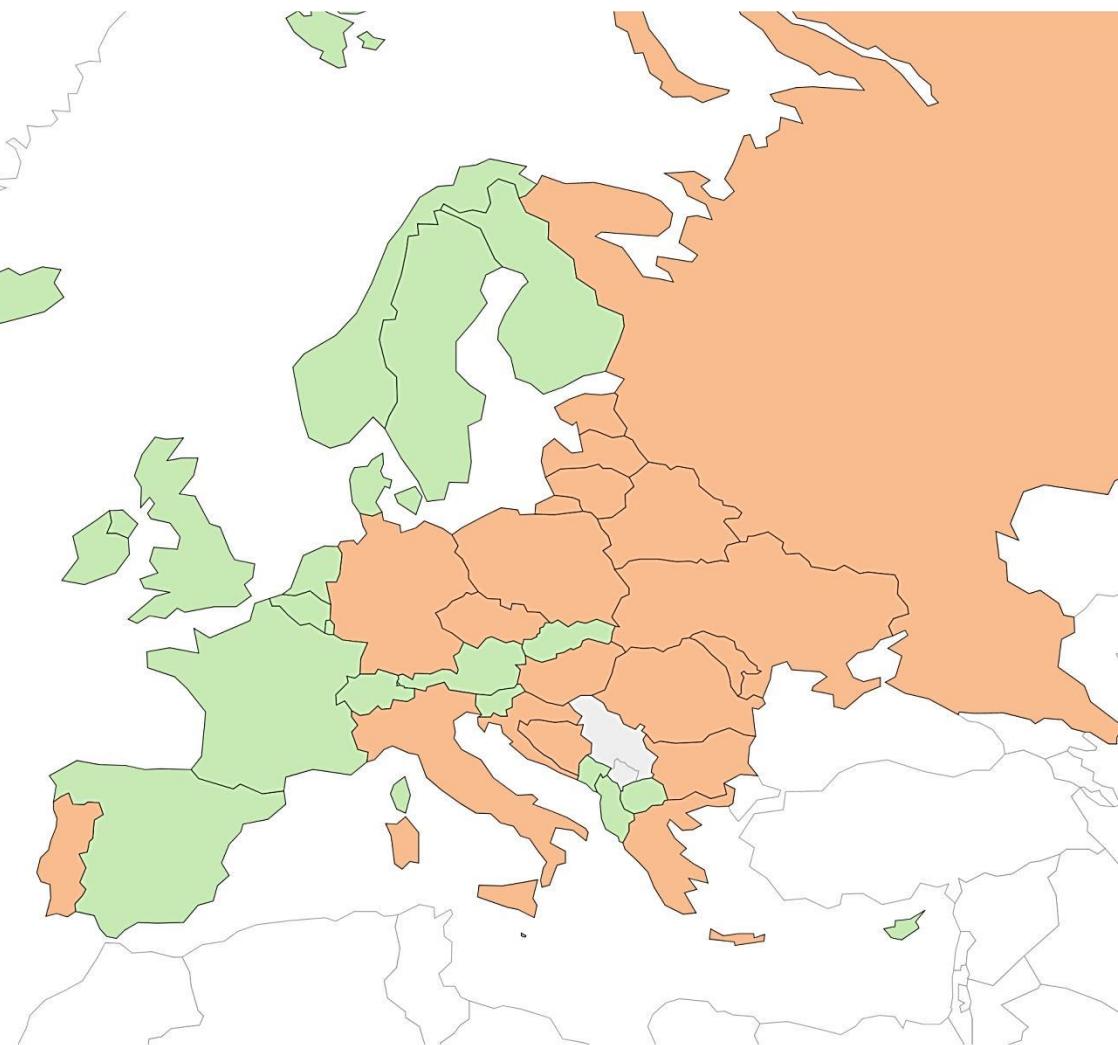
Italija -2,1‰

Slovenija 0,08‰

Mađarska -0,37‰

Austrija 0,01‰

BiH -0,18‰

PROSTORNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

PROSTORNA POKRETLJIVOST

- **PROSTORNA POKRETLJIVOST** – obuhvaća sve vrste kretanja stanovništva u prostoru i vremenu
- **MIGRACIJA** – promjena mesta stalnog boravka trajno ili privremeno, na manju ili veću udaljenost
- prema smjeru prostornog kretanja razlikujemo:
  - **IMIGRACIJU** ili **USELJAVANJE**
  - **EMIGRACIJU** ili **ISELJAVANJE**
- **MIGRACIJSKI SALDO** ili **MIGRACIJSKA BILANCA** – razlika između broja doseljenih i broja iseljenih
- **CIRKULACIJA** – kratkotrajna, učestala ili ciklička pokretljivost stanovništva bez preseljenja ili promjene boravišta
- **BIJEG** ili **EGZODUS** – nagli odlazak velikog broja ljudi iz nekog kraja prouzročen različitim nedaćama

TIPOVI PROSTORNE POKRETLJIVOSTI

KRITERIJI PROSTORNE POKRETLJIVOSTI

TRAJANJE I UČESTALOST KRETANJA

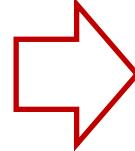
UDALJENOST IZMEĐU MJESTA OBUXVAĆENIH MIGRACIJOM

KONAČNE MIGRACIJE

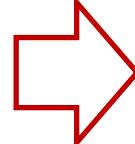
preseljenje u drugo mjesto s namjerom konačnog ostanka u njemu

PRIVREMENE MIGRACIJE

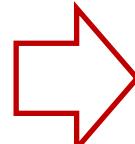
promjena stalnog boravka s namjerom da se neko vrijeme zadrži u novom mjestu (mogu biti kratkotrajne ili dugotrajne)

REDOVITA CIRKULACIJA

odlazak iz mesta boravka prema više-manje stalnom rasporedu (npr. radi škole, posla i sl.)

SLUČAJNA CIRKULACIJA

podrazumijeva neredovite odlaske (npr. radi kupnje, zabave i sl.)

ČIMBENICI PROSTORNE POKRETLJIVOSTI

– 4 skupine čimbenika koji utječu na migracije:

1. GOSPODARSKI – najvažnija skupina čimbenika

- ljudi se sele zbog zaposlenja, poboljšanja uvjeta života, boljom zaradom i sl.

2. SOCIJALNI (PSIHOLOŠKI) – najkompleksniji razlozi

- socijalni čimbenici – veličina kućanstva
- socijalno-psihološki – privlačnost
- individualno-psihološki – „kad mogu svi, mogu i ja”
- etnički, kulturološki

3. DEMOGRAFSKI – obuhvaća dobno-spolni sastav stanovništva

- češće migrira mlađe stanovništvo

4. OSTALI

- prirodni – nepogode, klima, prirodne katastrofe...
- politički – rat, politički sustav...
- čimbenici osobne naravi – želja za novim i sl.

TIPOVI MIGRACIJA

– tipovi migracija se razlikuju **prema uzrocima i vremenu nastanka**

TIPOVI MIGRACIJA:

1. seljenja uzrokovana osvajačkim pohodima

– npr. prođor Huna (4. i 5. st), Avara (6. i 7. st) ili Mongola (13. st)

2. seljenja nakon osvajačkih pohoda ili različitih nepogoda i neprilika

– odlazak u sigurnije krajeve – npr. Vlasi u Hrvatskoj u srednjem vijeku

3. sustavno naseljavanje ili kolonizacija

– naseljavanje kao vrsta osvajanja ili popunjavanja slabije naseljenih područja (npr. Vojna krajina)

4. organizirano preseljavanje etničkih manjina ili cijelih naroda

– preseljenje zbog geopolitičkih promjena (npr. Grka i Turaka, Talijana iz Istre nakon 2. svj. rata, preseljenje Indijaca i Pakistanaca)

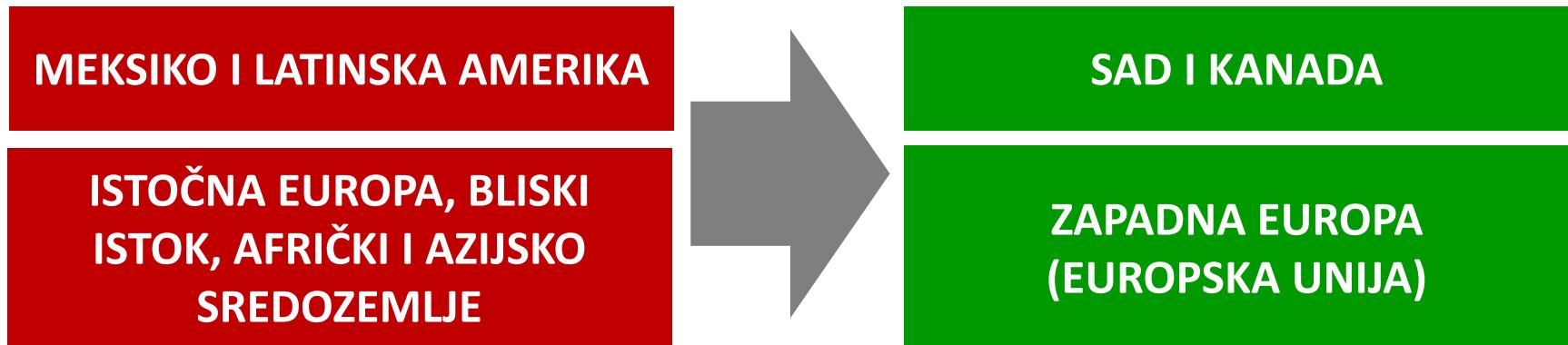
5. politički emigranti i prebjegi – zbog političkih razloga

– npr. Hrvati koji su nakon 2. svj. rata bježali u J. Ameriku i Zapadnu Europu

6. slobodne migracije – najčešće zbog ekonomskih razloga

MIGRACIJE STANOVNIŠTVA

- seljenje iz slabije razvijenih u razvijene dijelove svijeta
- **potisni i privlačni faktori** utječu na migracije stanovništva
- pravci migracije:

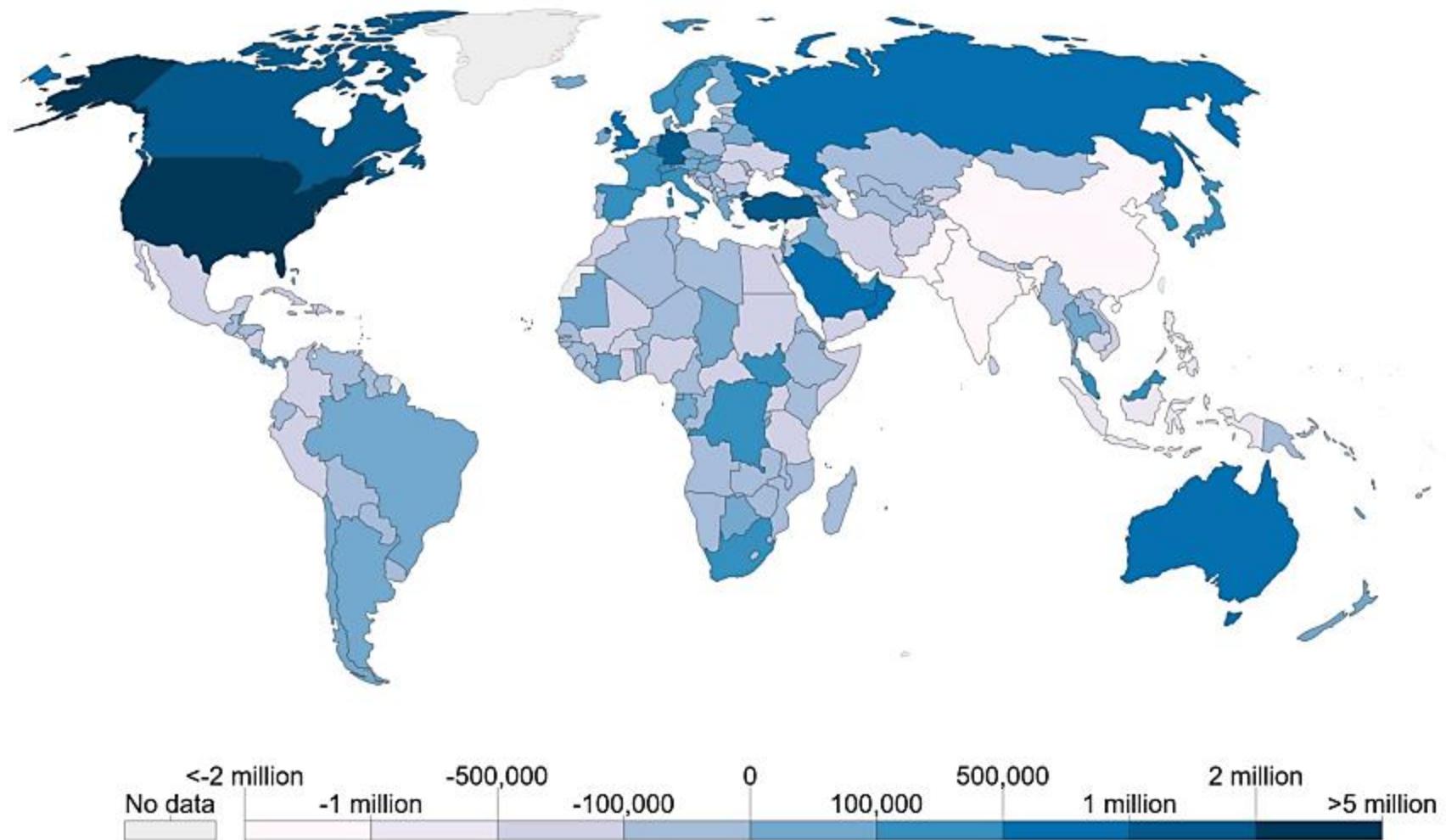
▲ Selidbeni smjerovi u svijetu krajem 20. stoljeća

Zemlje s najvećim brojem iseljenika i useljenika (2015.)

BROJ ISELJENIKA (u milijunima)		BROJ USELJENIKA (u milijunima)	
Indija	25,5	SAD	46,6
Meksiko	12,3	Njemačka	12,0
Rusija	10,5	Rusija	11,6
Kina	9,5	Saudijska Arabija	10,1
Bangladeš	7,2	UK	8,5
Pakistan	5,9	UAE	8,0
Ukrajina	5,8	Kanada	7,8
Filipini	5,3	Australija	7,7
Sirija	5,0	Francuska	7,7
UK	4,9	Španjolska	6,3

Neto migracije (2015.)

(br. imigranata minus broja emigranata)

POSLJEDICE MIGRACIJE

- **ODLJEV MOZGOVA** ili *brain drain* – migracija visoko obrazovane radne snage koja odlazi nakon školovanja u potrazi za boljim poslom i uvjetima života
- najčešće posljedice migracije:
  - starenje stanovništva u emigracijskim područjima, a u imigracijskim područjima raste rodnost
  - trenutačni i dugoročni učinak u smanjenju rodnosti, udjela radno aktivnog st. u populaciji i dugoročno smanjenju br. stanovnika
  - bračno stanje: najčešće migriraju samci i parovi bez djece
  - prema dobi: najčešće migrira mlađe stanovništvo
  - prema spolu: žene češće migriraju na manje udaljenosti, a muškarci na veće
  - prema zanimanju: ovisi o potražnji u odredištu migracije

EMIGRACIJA HRVATA

– nekoliko valova iseljavanja od 19. st do danas:

1. val – od 1880. do 1. svj. rata

– Latinska Amerika, SAD, J. Afrika, Australija i Novi Zeland

2. val – između svjetskih ratova

– zapadna Europa

3. val – potkraj i neposredno nakon 2. svj. rata

– SAD, Kanada, Latinska Amerika, posebice Argentina

4. val – od 1965. do 1990.

– zapadna Europa (*gastarabajteri*), SAD, Australija, Novi Zeland i Kanada

5. val – nakon 1990.

– iz ekonomskih razloga – Njemačka, Švicarska i Austrija

6. val – nakon 2013. (ulazak u EU)

– Irska, UK, Njemačka, Austrija i ostatak zapadne Europe

HRVATI U EUROPI

HRVATI U SVIJETU

